

(1-16). 774. బుక్

విలువైన

ప.కొమరద్రోణ

కథలు

వే లు సి త్రి

సి. రామచంద్రారావు

నవోదయ పబ్లిషర్స్
విలూరు రోడ్ విజయవాడ

వేదరత్న సం. 83

ప్రథమ ముద్రణ

డిసెంబరు, 1964

వెల రు. 2-50

ఆంధ్ర సచిత్ర

వారపత్రికనుండి

పునర్ముద్రితం

అచ్చు :

'బాలాజీ'

విజయవాడ-2.

774 2nd

జంతులోని
కథలు
నల్లతోలు
ఏనుగులరాయి

అన్నిట టూర్న మెంట్
ఉద్యోగం
గాలిచేవరు
ఫ్యాన్సిడ్ డెస్ పాట్
వేలుపిల్లె

ప రి చ యం

సి. రామచంద్రరావుగారి కథలంటే నాకు చాలా ఇష్టం. అవి ఇంకా చాలామందికి చాలా ఇష్టం కావడానికి కనీసం ఒక శతాంశమైనా నేను కారణం కావడం నా కిప్పటికీ సంతోషం కలిగిస్తుంది.

రామచంద్రరావుగారిని చూస్తే కథలు రాసే వాడిలా, అందులోనూ తెలుగులో రాసేవాడిలా కనిపించరు. తెలుగు కథలు రాసేవారి కొక ప్రత్యేకమైన తరహా వుంటుందని నా ఉద్దేశం కాదు. అయినా, రామచంద్ర రావుగారిలో కథా రచయితను చటుక్కున పోల్చుకోవడం కష్టం. తెలుగును, ఇంగ్లీషును కూడా ఇంగ్లీషు యాసతో మాట్లాడే ఆయనను పెన్నిస్ ప్లేయరనో, ఏ టీ, కాఫీ ఎస్టేట్ మేనేజరనో పరిచయం చేస్తే తేలిగ్గా నమ్మవచ్చు. నిజానికి ఆయన ఈ రెండూ కావడమే కాక, కథా రచయిత కూడా కావడం ఒక విశేషం.

ఈ కథలలో స్థలం తెలుగుదేశం కాదు; పాత్రలు, వాతావరణం తెలుగువి కావు. అందుచేత వీటిలో తెలుగు దనం లోపించిందంటే నే నేమీ చెప్పలేను—తెలుగు వాతావరణం వుండడమే తెలుగు కథకు గొప్పదనం కాదని తప్ప. ఈ కథావస్తువులన్నీ రచయిత తనకు తెలిసిన, పరిచిత మైన జీవితంలోనుంచి ఏరుకుని, పరిశీలించి, భావనచేసి

రాసినవే. అందుచేత, వీటిలో ఒక నిజాయితీ, ఒక వాస్తవికత వున్నాయి. కనుకనే, అవి సజీవంగా కదులుతున్నట్టు వుంటాయి; మనల్ని కదిలిస్తాయి. ఈ గుణ విశేషంవల్ల అవి నిస్సందేహంగా గొప్ప కథలే. అవి రాసినవాడు తెలుగు వాడు కావడం మరొక విశేషం.

ఈ సంపుటిలో అన్నిటిలోకి నాకు నచ్చిన కథ ఏదంటే త్వరగా చెప్పలేను. అన్నీ అన్నిరకాలు; దేని ప్రత్యేకత దానిదే; దేని వైచిత్రీ దానిదే. ఒక్కొక్క దానిలో ఒక్కొక్క విధంగా మానవ స్వభావోన్మీలనంచేయడంవల్ల ఈ కథల వైవిధ్యం పఠితలను ఎంతైనా ఆకర్షిస్తుంది. అయినా నిగ్గదీసి అడిగితే, ఈ సంపుటిలోని మొదటి కథను, దానికంటే ముందుగా చివరి కథను పేర్కొంటాను. ఆఖరికథ నాకు బాగా నచ్చడానికి కారణం వారపత్రిక పోటీలో మొదటి బహుమతి పొందినదని మాత్రమే కాదు. చదవండి, మీకే తెలుస్తుంది.

రామచంద్రరావుగారు తరుచుగా వ్రాయరు. ఒక కథకు, మరొకదానికి మధ్య చాలా వ్యవధి వుంటుంది. ఇవి మొదట్లో ఆంధ్ర వారపత్రికలో ప్రచురిత మవుతున్నప్పుడు మళ్ళీ ఆయన కథ ఎప్పుడు వస్తుందా అని ఎదురు చూసే పాఠకులు పెక్కుమంది వుండేవారు. ఎప్పుడో బుద్ధి పుట్టినప్పుడు, తోచినప్పుడు ఆయన కథ రాస్తారు. ఉద్యోగ విధులు అడ్డురావడం దీనికి ప్రధాన కారణం కాకపోవచ్చు. ఒక సారి అడిగితే ఆయన చెప్పినట్టు జ్ఞాపకం—మంచి కథా

వస్తువు దొరికేవరకు, దాని ఎత్తుగడనుంచి ముగింపువరకు
 సంవిధానమంతా మనస్సులో స్పష్టంగా చూపు కట్టేవరకు
 తాను కథ రాయలేనని. ఇది నిజం కావచ్చు. కనుకనే, ఈ
 కథలలో ఇంతా మంచి శిల్పం, వైవిధ్యం సాధించారేమో
 ననిపిస్తుంది. ఏమైనా, ఈ సంపుటిలోని కథలన్నీ నాలుగై
 దేళ్ళక్రిందట రాసినవే. ఆ తరువాత ఆయన కథ రాసినట్టు
 నాకు జ్ఞాపకం లేదు.

ఎందుకు రాయడంలేదు సి రా రావుగారూ ?

విజయవాడ, }
 14-12-64 }

నండూరి రామమోహనరావు

నలుగువారలు

బ్రోమ్ విశాలమయిన డ్రాయింగ్ రూమ్లో ప్రవేశించి అణకువగా ఒక పక్కన నుంచున్నాడు. టీ ముగించి మెత్తని సోఫాలో మునిగిపోయి బి. బి. సి. రేడియో ప్రసారం వింటున్న పేటరావ్ "ఏం కావాలి ?" అన్నట్టు అతనివైపు చూశాడు. ఆక్స్ ఫర్డ్ లో చదువుకునే రోజుల్లో ప్నేహితులు ప్రతాపరావుని 'పేట్' అని ఇంగ్లీషు సంప్రదాయంలో పిలిచేవారు. ఇండియా వచ్చి తరవాత అది పేటరావ్ అయింది.

“మాస్టర్, బాక్ రెడీ” అన్నాడు బోయ్. పడకగదికి అన్నికట్టిన స్నానాలగదికి వెళ్ళడానికి పేట్ రావ్ లేచాడు. అప్పుడే ఇస్త్రీ చేసిన డిన్నర్ జాకెట్ వక్కమీద పరిచి వుంది. డ్రెస్సింగ్ టేబిల్ పక్కనున్న సోఫాకి ముందు పాలిష్ చేసిన నల్లజోళ్ళూ, వాటిమీద నలుపు రంగు సాక్సు వున్నాయి. సోఫా చేతిమీద డ్రెస్ సూటుతో వేసుకునే చొక్కా చేతులకి బంగారపు కప్ లింక్స్ తగిలించి వేళ్ళాడుతూంది. టేబిల్ మీద నల్లటి ‘బొటై’ వుంది.

“బోయ్!” రొద్దంగా అరిచాడు పేట్ రావ్.

బోయ్ పరిగెత్తుకుని వచ్చాడు.

“తెల్ల షార్క్ స్కిన్ కోటు ఎందుకు తీశావ్?” అన్నాడు పేట్ రావ్.

ఒక్క నిమిషం బోయ్ తటవటాయించాడు.

“మాస్టర్ పోయినసారి నల్ల డి. జె. వేసుకున్నారు” అన్నాడు.

“పరవాలేదు. ఇప్పుడూ అదే వేసుకుంటాను” పేట్ రావ్ అన్నాడు.

“నిజానికి బోయ్ తప్పుకాదు” అనుకున్నాడు మనసులో. ఒక పార్టీకి నల్ల డిన్నర్ జాకెట్ వేసుకుంటే, తరవాత దానికి తెల్ల డి. జె. తీసి ఉంచమని తనే ఆదేశించాడు. అయితే ఈ పార్టీ ప్రత్యేకమైంది. బోయ్ కి చెప్పడం మర్చిపోయాడు. అయినా అప్పుడప్పుడు ఆ మాత్రం కోప్పడ్డంలో తప్పులేదు. లేకపోతే వాడు మితిమీరిపోతాడు.

బోయ్ కి, పేట్ రావ్ కి మధ్యవున్న అనుబంధాన్ని నిర్వచించడం కష్టం. పేట్ రావ్ కి బోయ్ అంటే అపరిమితమైన అభిమానం. బోయ్ తెలుగువాడే; పేరు లోవరాజు. ఎన్నో ఏళ్ళు దొరలకింద పని చేసి బోయ్ అన్న పేరు గడించుకున్నాడు. పదిహేనేళ్ళ క్రితం హంటర్

ప్రశ్నించు పట్టెడు డాక్టరు. డాక్టరుకి తనమీదవున్న అభిమానానికి అతని మనస్సు కృతజ్ఞతతో నిండింది. పేట్ రావ్ కి విస్కీ, బీయర్లమీద విపరీతమైన మమకారం లేదు. నలుగుర్లో వున్నప్పుడు రుచిచూశాడు. అందుకే పర్మిట్ గురించి డాక్టరుతో రాద్ధాంతం చెయ్యలేదు. పర్మిట్ వున్న నాలుగయిదు యూనిట్లు ఎన్నాళ్ళకి సరిపోతుంది? ఒక్క సార్టిఫైడ్ డాక్టర్ కి కూడా రాదు. తనకి పర్మిట్ అక్కర్లేదు. "ఇంతమందిలో ఒంటరిగా ఆరోగ్యంతో కాలం వెళ్ళబట్టేమన్నా?" అనిపించింది అతనికి. అప్పుడు మనస్సులో మార్పు వచ్చింది. "రీటా పుంటే వాగుంటేనే" అనుకున్నాడు. రీటా అంటే బ్రిటిష్ కమ్యూనిటీకి ఎంతో ఆదరం. అందరికీ ఎంతో సహాయంగా వుంటుంది. పాపాళ పార్టీలో రీటా వుంటే అక్కడి వాళ్ళంతా తమ చుట్టూ వుండేవారు. రీటా పంపించిన పప్పుళ్ళకి అభివందనాలు చెప్పేవారూ, ఇండియన్ ఫంక్షనరాలు చేసి పంపమని కోరేవారూ, ఎండ్రాయిడరీ డిజైన్లు అడిగేవారూ, ఏదో రోజు సాయంత్రం పెన్నిస్ ఆడడానికి ఇంటికి వస్తామని చెప్పేవారూ. పీటిలో తనకున్న ప్రజ్ఞ ప్రదర్శించడం రీటాకి సరదా. వెరిగి అంటుంది సుశీ. "తెల్లవాళ్ళకి ఇన్ని సమర్పించు కుంటున్నావుకదా నువ్వు. వాళ్ళు తిరిగి నీకు ఒక్కటయినా ఇచ్చారా?" అని అడుగుతోంది ఇవ్వలేదు. ఇచ్చాడు కాని రీటా అంత భారాళంగా కాదు. వాళ్ళకి మన పేరుకూడా వున్నా. అయితే కొత్తగాని, మనకి వాళ్ళు కొత్తకాదుగా. ఇవ్వలేదంటే ఏమంటే

ముక్కుముక్కులుగా చేసేశాడు. దూరంగా వున్న పెద్దలు మెడలు రిక్కించి ఏమిటా శబ్దం అన్నట్టు చూశారు. గుంపులో ఏం జరిగిందీ అంతుపట్టలేదు. మళ్ళీ విస్కీ గ్లాసుల్లో లీనమైపోయారు.

అకస్మాత్తుగా ఒక యువకుడికి ఇంతగోల పనికిరా దనిపించింది.

“మనం అనాగరికంగా ప్రవర్తిస్తున్నాం” అన్నాడు.

“షటప్” అని గుంపు అరిచింది.

ఆ యువకుడు నడుకొనేడు. పక్కనున్న బల్లమీద ఎక్కి అరిచాడు.

“లేడీస్ అండ్ జెంటిల్ మన్__”

“లేడీస్ లేరు” అని తక్కినవాళ్ళు గోల చేశారు.

“లేడీస్ లేరు, జెంటిల్ మన్ లేరు” అని అందరూ అంటున్నారు.

యువకుడు చివ్వులు విప్పి అందరినీ మెదిల పెట్టాడు.

“మనం విప్లవం తీసుకువచ్చాం. అనాగరికంగా ప్రవర్తిస్తున్నాం”

“బూ.....బూ.....” అని గొంతుకలు హేళనచేశాయి. యువకుడు మళ్ళీ అందుకున్నాడు.

“ఈ అల్లరిమాని మనం ప్రపంచ నాగరికతలో ప్రముఖస్థానం వహించిన బ్రిటిష్ యువకుల్లాగా ప్రవర్తించాలి”

“ప్రముఖస్థానం కాదు, అగ్రస్థానం” అతని మాటల్ని వాళ్ళు సరిదిద్దారు.

“సరే అగ్రస్థానం. ఇప్పుడు మీరు చెయ్యవలసిందేమిటంటే బల్లలచుట్టూ వున్న కుర్చీలమీద అల్లరి చెయ్యకుండా కూచోండి”

“బల్లలేవు, కుర్చీలేవు”

ఆ యువకుడు నవ్వేశాడు. అందరూ నవ్వేశారు.

“రేకపోవడం ఏమిటి? ఇది శవాధ్ హోటలు. అర్థం అయిందా. ప్రపంచంలోకెల్లా గొప్ప హోటలు”

“ఊహ !” అన్నారు అందరూ.

“అంతా బల్లలమట్టా కూచోండి. ఇలాగ” అతను బల్లమీదనుంచి కిందికి దూకి, అక్కడ కుప్పీలూ, బల్లలూ ఊహించి గాలిలో కూర్చున్నాడు.

“బాగుంది, బాగుంది” అన్నారు అంతా.

“నేను బేరరేని, శవాయ్ తో బేరరంటే మాటలుకాదు, ఏమనుకున్నావో : అక్కడ కేంద్రా వారతశమే శక్తి ; కనుకగా కూచోకపోతే పంపించేస్తాను”

“నన్ను నాట్యం చేయమని నాట్యం చేసి నాట్యం చేయమని ?” అని ఒక గొంతు అరిచింది.

“పిచ్చివాగుడు వాగకు. శవాయ్ మొహం ఎప్పుడైనా చూశావా నువ్వు ? చీప్ నైట్ క్లబ్బునుకుంటున్నావా ? ఇక్కడ అటువంటి వేషాలేవీ పనికిరావు”

“నా కదంతా తెలియదు. పెద్ద రొమ్ములూ, నన్నటి నడుమూ, బ్లాండ్ జుట్టూ నన్ను అందగత్తె నాట్యం కావాలి” అని లేచిందా గొంతు. అందరూ గొల్లుమని నవ్వారు. ఒకతను లేచి “సరే, నేను నాట్యం చేస్తాను” అన్నాడు. “నాకు రొమ్ములు లేవు, ఈ రెండు సీసాలనీ చొక్కాకింద పెట్టుకుంటే సరిపోతుందా ?” అని కోయివిప్పి దూరంగా పారేశాడు. అందరూ సంతోషంగా అరిచారు.

“ఇది లాభంలేదు. బర్లెస్క్ కావాలి” అన్నాడు ఇంకొకడు.

“ఔను !” అందరూ ఒప్పుకున్నారు.

“ఉంకన్....” పేటరావ్ మాటలు తడబడ్డాయి. పరిస్థితి విషమమనిందని, అక్కడి వాళ్ళంతా తాగి వున్నా రని గ్రహించాడతను. ఒక్క ఉపయోగం కోసం యువకులంతా పేటరావ్ చుట్టూ కూర్చున్నారు.

“ఇక్కడనుంచి పో, ఈ పోటల్లో నల్లవాళ్ళకి రాసులేదు” రెట్టిం
చాడు డంకన్ హార్వీ.

“అయితే నీ ముద్రా చూడండి అని చెప్పాడు.” పేదవాడు
తేలిగా నవ్వెయ్యడానికి ప్రయత్నించాడు.

“శవాయ్ సంగతి నాకు తెలియదు. నిజానికి నే నా హోటల్లో
మైనా వుండనివ్వను, పో !” అన్నాడు హార్వీ.

అక్కడి వాళ్ళలో ఒక్కడయినా శవాయ్ మొహం చూసి ఉంటాడన్న అనుమానం ఉండరాదని చెప్పి, తన వల్లనే మృత్యువు అవకాశం ఉంది చెప్పాడు. అప్రయత్నంగా అతనితో గర్వం పొందనూపించి.

“²⁴ నిక్కడికి అహ్వనంమీద వచ్చాను” అన్నాడు.

“ఏది ఆహ్వానం ?”

అతను తీసుకురాలేదు. సూపర్‌ని అడగమన్నాడు.

“మీ ఎవరినీ అడగం. నీకు తాగడానికి పర్మిట్ వుందా ?”

ఒక గొంతు ప్రశ్నించింది.

పేటలో చీకట్లో బద్దాడు. తాగుడు మగంతో కూడా ఎవరి కోరికల మేరకును ఉన్నట్టుంది. తాగి పుండబట్టికాని రేకపోతే వాళ్ళెవ్వరూ ఇటువంటి అభయత్యానికి పూనుకోరని అతనికి తెలుసును. అయినా అతనికి కోపం ఆగలేదు.

“నాకు పర్సన్ అక్కర్లేదు” అన్నాడు.

“మనం కే ‘పీఠం’ అని పేర్కొనబడే రెక్క పట్టమని ఈస్పాని

ప్రారంభించాడు డంకన్ హార్వీ. పేటరాట్ కొంత గింటాకున్నాడు. సయగురూ సాయంపట్టి అతన్ని గది బయటకి నెట్టి తలుపు మూసేశారు.

ఈ విషయం విని మిస్టర్ స్టూవర్ట్ రెచ్చిపోయాడు. “బ్రిటిష్ యువకులంతా మృగాల్లాగా ప్రవర్తించారు” అన్నాడు. “నా అతిథిని అవమానపరచడానికి డంకన్ కి ఏం అధికారం వుంది?” అని గర్జించాడు. “అంతా వెళ్ళి పేటరాట్ గురూనా చెప్పకోండి” అన్నాడు.

డంకన్ హార్వీ ముందుకువచ్చి నిలబడ్డాడు.

వలసిన అగత్యం మాకు లేదు”

కంలో డిగిపోతున్నాడు.

“సీ దేశంలో నువ్వు కనీ వినీ ఎరగని సాకర్యాలు పేటరాట్ అక్కడ అనుభవించాడు. నా దేశంలో నువ్వు మాట్లాడడానికి తాహతు లేని మనుషులతో అతనికి స్నేహం వుంది. పేటరాట్ ఆక్స్ ఫర్డ్ లో చదువు కున్నాడు. నువ్వెప్పుడయినా ఆక్స్ ఫర్డ్ పేరు విన్నావా ?” ప్యంగ్యంగా నవ్వాడు మిస్టర్ స్టూవర్ట్.

డంకన్ హార్వీ మరీ బడిదేరిపోయాడు.

“అదంతా నా కనవసరం. తాగడానికి పర్మిట్ లేనివాణ్ణి నువ్వు ఎలా కాక్ టైల్స్ కి పిలిచావు ?” అని ప్రశ్నించాడు.

పేటరాట్ ఇంట్లో తెగతాగే డంకన్ హార్వీయేనా మార్లుడుమన్నాడు. మిస్టర్ స్టూవర్ట్ తెల్లబోయాడు. తక్కిన యువకులు హార్వీ ప్రశ్నని రెట్టించారు. మిసెస్ స్టూవర్ట్ పరిస్థితి గ్రహించింది.

“జాన్ అలిసిపోయి వున్నాడు. అతన్ని బాధపెట్టకండి. కొంచెం

విశ్రాంతి తీసుకోనివ్వండి" అని మొగుణ్ణి బయటికి తీసుకుపోయింది.

"ఉన్న తెల్లవాళ్ళం నలుగురం. నలుగుర్రోనూ పోట్లాట" అన్నాడు వెనక కొండరు.

"జరిగింది ఏ పేనరుకో, అయితే ముడు నల్లవాణ్ణి వెనకేమరు పడ్డా తెల్లవాళ్ళమీద విరుచుకుపడతావా?" అన్నాడు ఇంకొకరి.

"మనలో మనం ఏమి కాదును. మనలోనే ఏమిటి పడ్డాయి. పక్క నుండి వచ్చింది. మనం ఏమి కాదును. మనం ఏమి కాదును. మనం ఏమి కాదును."

మినెన్ స్టూవర్ట్ మొగుణ్ణి లాండ్లో ఒక మూల కూర్చోపెట్టి హితబోధ చేసింది.

"ఈ విషయం మరిచిపోవడం ఉత్తమం" అంది.

"పేర్ల మన లక్షణి మేరీ?" అన్నాడు మిస్టర్ స్టూవర్ట్ కష్టంగా.

"నీ పాప నాకు తెలుసు. కాని తెయ్యగలిగిందేమీ లేదు"

"మనలో పడి పడ్డాయి?" అని అడిగింది మిస్టర్ స్టూవర్ట్.

"ఈ మన్ననో మరలా ఏమిటి ఉదాహరణ చెప్పకపోసి ఉంటు కోను"

"కుదరడు జాన్" అంది ఆవిడ.

"ఏం?"

"డంకన్ ఎంత ఆవేశంలో వున్నాడో చూశావా?"

"వాడికి బుద్ధి చెబుతాను"

"హాన్, నీ ఆదర్శాలు కట్టిపెట్టు. నీకు డంకన్ ముఖ్యమం? పేర్ల ముఖ్యమం? పేర్ల మంచి నీహిమను, నేనూ ఒప్పుకుంటాను. కాని ఈ పరిస్థితుల్లో...."

మిస్టర్ స్టూవర్ట్ అని మిస్టర్ స్టూవర్ట్ అని మిస్టర్ స్టూవర్ట్ అని.

వినుగులరండు

క్లాత్త దొర వైఖరి ఇంకా తంగముత్తుకి అంతుపట్టలేదు. దొరలు తనకేమీ కొత్తగాదు. ఇరవై ఏళ్ళనుంచీ 'పోస్ట్మెన్ టీ ఎస్టేటు' కండక్టరుగా పనిచేస్తున్నాడు. ఇప్పటికి ఎనమండుగురు మేనేజర్లనైనా చూశాడు. అంతా తెల్లదొరలే. అయితే వాళ్ళంతా ఒకెత్తు, సమ్మన్నదొర ఒకెత్తు. వచ్చి ఇంకా పట్టుమని సదిరోజుల్లా కాలేదు, అప్పుడే ఎస్టేటుంటా చెడతారేమోనా. అన్ని పిషయాలూ ఊర్జునగా తెలుసుకున్నాడు. వచ్చే ఏడాది టీ నాటకానికి స్టాండ్ కోసం ఇప్పటినుంచీ వెతుకుతున్నాడు. మునుపటి దొరలంతా వచ్చిన వెలా రెండునెలలకి కాని గార్యకాంగంతో

యాకేవాను కాదు. నెల్లాళ్ళు బదిలీఅయిన దొంగనుంచి ఎట్టేటు వ్యవహారాలు తెలుసుకోడంలోనూ, ఛార్జి పుచ్చుకోడంలోనూ గడిచిపోయేవి. తరహార కొన్నాళ్ళు ఇరుగు పొరుగు మేనేజర్లని కలుసుకోడం, క్లబ్బులకి వెళ్ళిరావడం, పార్టీయా, డాన్సులూ, ఆపైన అలసట తీర్చుకోడం. సిమ్మన్ను దొర కేనేమీ పట్టినట్టులేదు. నోట్లో ఒక 'పైప్' ఉంటేవాయి. ఎంతవరకూ, దొంగరక ఎంతవరకైనా చేసుకుపోతాను దొర కేమీ నమిసుంకో పైపు కాల్చడం తంగముత్తుకి నచ్చలేదు. ఇంతకు ముందున్న దొరలు పైపుతో ముగిసిన దొంగల వచ్చినన్నియు సగం రెట్ట పైపు మొదలైనవేవీ కాల్చేవారుకాదు. ఒకరిద్దరు అలా చెయ్యడం తప్పని చెప్పినట్లు కూడా తంగముత్తుకి జ్ఞాపకం. సిమ్మన్ను దొర అన్నిటిలోనూ వ్యతిరేకమే. వ్యతిరేకమే అనిపించేది. దొరలు ముగిసిన దొంగల వచ్చినన్నియు సగం రెట్ట పైపు మొదలైనవేవీ కాల్చేవారుకాదు. పాతదొరలు ఎప్పుడూ తంగముత్తుతో కాని, తన అసిస్టెంట్లతో కాని ఎట్టేటు వ్యవహారాలు తప్ప ఇంకేమీ జూట్లాడలేదు. సిమ్మన్ను దొర కలుపుగోరుతనం తంగముత్తు కలవర పెట్టింది. ఇలా వుంటే కూలీలనీ, కండక్టర్లనీ అనువురో పెట్టగలదా ? తంగముత్తు అలవాటులేని ప్రతి విషయాన్నీ అనుమానంగా చూస్తాడు. కొత్త దొర ప్రవర్తన అతనికి సంతోషం కలిగించినప్పటికీ తనలో జీర్ణించిపోయిన పాత దొరల సంప్రదాయంతో సంఘర్షణపడి అతన్ని దీరాలోచనలో ముంచింది.

“కొత్తగా నాటిన టీ ఇక్కణ్ణుంచి ప్రారంభమవుతుందనుకుంటాను ?”

దొర ప్రశ్న, వెనక నడుస్తున్న తంగముత్తుని తిరిగి వరిసరాల్లోకి లాగింది.

“దాను, సార్ ?”

తంగమిత్తు కుడిచెయ్యి అనుకోకుండా ఖాకీ బోటీ మీదకి పోయింది. ఎక్కువ అణుమప ప్రదర్శించేటప్పుడు కొంచెం వంగి బోటీ చివరిని కుడిచేతి మునివేళ్ళతో ముందుకు వంచి నడిచేయడం అతనికి అలవాటు.

“ఎప్పుడు నాటారు ?” సిమ్మన్న దొర అడిగాడు.

“పోయిన ఏడాది సార్ !”

“ఎన్ని ఎకరాలు ?”

“ఇరవై సార్ !”

“ఒచ్చే ఏడాది ఎన్ని ఎకరాలు నాటడానికి పక్కిట్ వుంది ?”

“ఇరవై అయిదు సార్ !”

తంగమిత్తు కుడిచెయ్యి అనుకోకుండా ఖాకీ బోటీ మీదకి పోయింది. ఎక్కువ అణుమప ప్రదర్శించేటప్పుడు కొంచెం వంగి బోటీ చివరిని కుడిచేతి మునివేళ్ళతో ముందుకు వంచి నడిచేయడం అతనికి అలవాటు. తంగమిత్తు నడక నమ్రత ఉట్టిపడుతూ వుంది. చొరనోట్లో నుంచి ఏమాట ఊడిపడుతుందోనని ఆమర్దగా కనిపెట్టుకుని వున్నాడు. ఇద్దరూ రెల్లదొక్కా, ఖాకీలాగూ, మోకాళ్ళవరకు ఖాకీ మేజోళ్ళూ పొదాలకి ఇనపమేకులు కొట్టిన బూట్లూ తొడుచుకున్నారు. ఎండకి నెత్తిమీద గట్టి ఖాకీ బోటీ పెట్టుకున్నారు.

రోడ్డు ఇంకా బాగా పడలేదు. చాలామందికి ఎస్టేటులో రోడ్లు తారు వేసినవే. మిగతావి తారువి కాక పోయినా బాగా కంకరతో దిమిళా కొట్టి వేసినవి. ఈరోడ్డు గత సంవత్సరంలో అడవి నరికి టీ నాటి నప్పుడు వేసింది. ఇప్పుడు మనుషులు నడవడానికి, అడివి నరికినప్పుడు సేకరించిన కలపరీ, పుల్లన్నీ ఫేక్టరీకి చేరవేసే లారీలూ, బ్రాక్డ్ రూ పోడానికి సదుపాయంగానే వుంది. ఇంకా మేనేజర్లూ అసిస్టెంట్ మేనేజర్లూ కార్లు తీసుకుపోవడానికి అనువుగా లేదు.

మేనేజరూ, కండక్టరూ రావడం చూసి, రోడ్డుకి రెండువైపులా కొండవాలుమీద వున్న కూలీలు పనివేగం హెచ్చించారు. మేస్త్రీలు గొంతు చించుకుని బాగా పనిచెయ్యమని కూలీలని హెచ్చరించడం మొదలు పెట్టారు. వంగి పనిచేస్తున్న కూలీలూ, మేస్త్రీలూ అప్పుడప్పుడు తలనెత్తి దొరకీ, కండక్టరుకీ సలాములు పెట్టారు. దొర బుర్ర పంకించి అందుకున్నాడు. దొర పక్కని ఉండడంవల్ల కండక్టరు యధాప్రకారం తిరుగు సలాం పెట్టి వారిని పలకరించలేదు.

“..... వాడు పని చేస్తాడన్నాడు” ని మున్నుచూర అన్నాడు.

“అవును సార్ !”

“నేల సారవంతమైందిలా వుంది”

“అవును సార్ !”

“కొండవాలు అంత నీడూరుగా చూడాలేదు. ఆడ కూలీలు టీ అకులు తుంపడానికి కష్టపడి ఎక్కి దిగనక్కర్లేదు”

“అవును సార్ !”

ఎంతో అవసరం వుంటేగాని మేనేజర్ల ప్రశ్నలకి అంతకంటే ఎక్కువ బాబు చెప్పే అలవాటు లేదు తంగముత్తుకి. మేనేజరుకి నవ్వాచ్చింది.

“ఇంకా కొండ ఎన్ని ఎకరాలుంటుంది”

“వంద వుండొచ్చు సార్ !”

“అంతా మనకంపెనీదేనా ?”

“అవును సార్ !”

మెక్ నాటన్ టీ కంపెనీకి ఏనమరై కొండల్లో ఏడు ఎస్టేటున్నాయి. ఒక్కొక్క ఎస్టేటు విస్తీర్ణం దేయ్యి ఎకరాలనుంచి రెండువేల

నాని పొడుగూ, మూడు అంగుళాల వెడల్పాపున్న వెదురుబుట్టల్లో పాతు
తాడు. అవి అటువారు అంగుళాల ఎత్తు పెరిగిన తర్వాత వద్దెనిమిది
అంగుళాల బుట్టల్లోకి మారుస్తారు. వర్షాకాలం ప్రారంభంలో వాటిని
కొత్తగా అడివినరికి బాగుచేసిన భూమిలో పాతుతామి. ఇలా మొక్కల్ని
సాతేముందు సాకుతూ రావడానికి చదునైన నేల, మంచి నీటివనరీ
తికాలి, ఈ సుగ్రీలు మొక్కల్ని పాతబావి నీటికి ఎంత సగ్గులలో
నానీ అంటుంటుంది. వీరదోటి ఒక గొర్రెని పట్టిన మాయాబోయెడం
మనోరంజనం కల్పించుతూ వర్షాకాలం పూర్తి అయిన తరువాత చెప్పివచ్చును
తంగముత్తు బుర్రలో యివన్నీ మెదిలాయి.

సిమ్మన్నదొర.

“ఒక్కచోట వుంది సార్ !”

“అక్కడే భూమి చదునుచేస్తే సరిపోతుందిగా !”

“అది కాదు సార్ !”

“ఇంతేమిటి ?”

“అది నీ నాటడానికి మంచి స్థలం అని వదేళ్ళకిచ్చి మీ స్ట్రెవెన్సు
దొర నిర్ణయించి నర్సరీ ఏర్పాటు చేశారు సార్ !”

“అయితే ఎందుకు వదిలేశారు ?”

“అక్కడ ఏనుగులరాయి వుంది సార్ ! అప్పుడప్పుడూ ఏనుగులు
వచ్చిపోతూ వుంటాయి”

“అడవి కొట్టేస్తే అవే దూరంగా పోతాయి”

“నిజమే సార్ ! కాని ఆ స్థలంలో నర్సరీ ఉండకపోయినా ఏను
గులు పంతం బట్టాయి సార్ !”

“నా నెస్స్”

“నిజమే సార్ !”

సిమ్మన్నదొర ఒక క్షణం ఆలోచించాడు.

“పద, ఆ ఏనుగులరాతిని చూద్దాం” అన్నాడు.

*

*

*

చుట్టూ పెరిగిన గుబురుని రెండు చేతుల్తో తప్పించుకుంటూ అడివిలో చాలినాటుమీద మేనేజరూ, కండక్టరూ ప్రయాణం సాగించారు. అరమొదల నడిచిన రహదారి పక్కకిరితం చెట్టుకాట్టి చాగుచేసిన ఒక ఎకరం వరకు వెళ్ళింది. ఈ వాళ్ళిద్దరూ నన్ను చిన్న మొక్కలూ. గడ్డి తిని పంటలు చేసిన అంటి వాళ్ళిద్దరూ పంట పప్పు పేరాయి. ఇంకా పెరిగిన మొక్కలూ తాము కొద్ది కొద్దిగా చూచాముగా కవిత్వం తప్పదు. అంతా చూడగా అదిగారు కంటికి కంటి వచ్చింది. అంతా చూస్తున్నాయి. చుట్టూపక్కల ఏనుగు లడ్డలు తాటికాయల్లాగా పడివున్నాయి.

సర్కరీకి పదిగజాల దూరంలో ఒక పెద్ద రాయి తెండు ముక్కలుగా బద్దలయి విడిపోయి వుంది.

“అదే సార్, ఏనుగుల గాయి” అన్నాడు తంగముత్తు.

దొరకి జరిగిన విషయం సవిస్తరంగా వినాలని కుతూహలంగా వుంది. కాని పని సమయంలో మూడనమ్మకాల గురించి కండక్టరుతో చర్చించడం అంత ఆదర్శప్రాయమైన పని కాదేమో ననిపించింది. నిజానికి ఇది పట్టణం పనికి సంబంధించిందేనని సమాధాన పరుచుకున్నాడు.

“అసలేం జరిగింది ?”

కొల్చేసిన నుసిని బయటికి తీసెయ్యడానికి పైపుని పక్కనున్న చెట్టుమొదలుమీద కొడుతూ దొర అణిగాడు, తంగముత్తు గొంతు సవరించుకున్నాడు.

*

*

*

కడకరైకీ, ఏనుగులకీ అవినాథాన సంబంధం. నిజానికి కాడాజాతికంటకీ
 ఏనుగులు చిరపరిచితులే. లక్షలకరాల అడివిలో అవిచ్చిన్నంగా తిరుగాడే
 ఏనుగులమందలకీ గవర్నమెంటు అనుమతించిన అయిదువందల ఎకరాల్లో
 సారవంతమైన షికరం రెండెకరాలకోసం వెతుకులాడే కాడాగుంపులకీ
 ఆయువుపట్టులు అడవిలో పారే నెలయెళ్ళు. ఎక్కడెక్కడ తిరిగివచ్చినా
 ఏనుగూ కాడా నెలయెళ్ళవక్కనే ఉనికి ఏర్పాటుచేసుకోవాలి. ఇద్దరూ
 లోజాకీ ఎన్నోసార్లు తలపట్టపడుతూంటారు. ఒకవంటే ఒకరికిభయం,
 ఒకరును నేర్చి, కాదాకీ ఏనుగు తప్పకమైంది. ఏనుగులబలం, సాహసం
 తీర్చి, కాదాకీ లోజాకీ అప్పుడు, అప్పుడు వ్రేలుతన, తప్పు కదలికలైతాయి.
 అప్పుడు, అప్పుడుగా ఏనుగు కాదాకీనీ చూచు. వందగిగా, అప్పుడు
 సేద పడతానో, అప్పుడు చూచుకొనకల్సి అవలసివస్తుంది.

నేను హితురాళ్ళయ్యాయి. ఊహ వచ్చినప్పటినుంచీ అది అతన్ని నమ్మో
 హిరుణ్ణి చేశాయి. ఆకులతోనూ, గడ్డితోనూ చేసిన గుడిపెల్లో రాత్రిళ్ళు
 తల్లి తండ్రి మధ్య పడుకుని ఏనుగులగురించే ఆలోచించేవాడు. నక్క
 కూతలమధ్య ఆవివంది అరుపుల్లో, కోతి కిచకిచల్లో ఏనుగు ఘీంకారం
 వినిపించినప్పుడు అతనికి ప్రాణం లేచివచ్చేది. ఏనుగుల కథలు చెప్ప
 మని తల్లిని, తండ్రిని వేధించేవాడు. కడకరై తాతముత్తారలు ధైర్య
 సాహసాలకి పర్వద్ధికెక్కాదు. అతని తాత ఎన్నోసార్లు మదపుటేనుగు
 భయంనుంచి కాశజాతిని రక్షించాడు. ఒకసారి అడవిలో గడ్డికోసుకుని
 వస్తున్న కాదా శ్రీని మదపుటేనుగు తరుముతుంటే అడ్డుపడ్డాడు. ఏనుగుకి
 కోపం రెచ్చిపోయింది. శ్రీని వదిలేసే అతనిమీద తనీతీర్చుకోడానికి
 ఉపక్రమించింది. ఎంతోసేపు ఏనుగు వెనకాలే దాక్కుని ఓప్పించుకో
 దానికి ప్రయత్నించాడతను. ఏనుగుమెడ బొద్దుగా పొట్టిగా వుంటుంది.
 వెనకనున్న మనిషిని మెడతిప్పి చూడలేదు. కాని మదపుటేనుగు బుద్ధి

చాల సూక్ష్మమైంది. ఒకేదైపు గిరగిరా తిరిగి అతన్ని తొండంలో పట్టుకోడానికి ప్రయత్నిస్తున్నదల్లా ఈసారి రెండోవైపుకి తిరిగింది. కడకరై తాతకి ప్రకటనం ఎదురైంది. అతనుమాత్రం ఏం తక్కువ వాడు కాదు. వెంటనే ఏనుగుకాళ్ళ చుట్టూ దూకి లోక పట్టుకున్నాడు. ఏనుగు ఎంత ప్రయత్నించినా విడిచిపెట్టలేక పోయింది. అతనిపట్టు జంతువుకి తక్కువగిరించు పెట్టింది. ఒకే వరుసలో అది అడవిలోకి పరుగు తీసింది. నడుము కుప్పెట్టి అది పట్టు పడితేసి, నేలమీద పొరువెత్తాడు. చివ్వి ముక్కుగిరించు అది వెంటనే తొలికాల్లో గట్టిపెట్టింది.

అంతలో అదిగూ ముక్కుగిరించు అది వెంటనే తొలికాల్లో గట్టిపెట్టింది. అంతలో అదిగూ ముక్కుగిరించు అది వెంటనే తొలికాల్లో గట్టిపెట్టింది. అంతలో అదిగూ ముక్కుగిరించు అది వెంటనే తొలికాల్లో గట్టిపెట్టింది.

అతను ఎత్తయిన కొట్టుకొమ్మల్లో దాక్కుని చూసి అనిరించేవాడు. ఏనుగులకి సరదాసర పసిగట్టడం పుట్టుకతో వచ్చిన విద్యేఅయినా, మనిషి కనిపించకుండా దాక్కుని వుంటే కళ్ళతో కనుక్కునేటంత ప్రజ్ఞ లేదు. ఒకనాడు ఆ గుంపులో మగ ఏనుగు కణతలకింది రంధ్రంలో నుంచి చమురు కారడం చూశాడతను. వెంటనే ఏనుగు మడించిందనీ, 'మన్' లో వుందరీ గ్రహించాడు. మగ ఏనుగులు అప్పుడప్పుడూ 'మన్' లో వుంటాయి, అప్పుడు అవి ఉగ్రయాపం ధరించి, కనుచూపు మేరలో నర్వం ధ్వంసం చేస్తాయి. మనిషి కనిపిస్తే రక్తపు ముద్దగా తొక్కి రాండనమాడతాయి. మనుష్యులను చంపిన మదపుటేనుగులని కాల్చి చంపడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నం జరుపుతుంది. ఈ ఏనుగు మడించి, అడవిలో పుల్లలు కొట్టుకోడానికి వెళ్ళిన ఇద్దరు ముగ్గురు మనుష్యులని చంపిందని విషగానే దానిని చంపినవాళ్ళకి బహుమానం ప్రకటించింది గవర్నమెంటు. ఈవార్త కడకరై తండ్రి నెంతగానో వాధ

[illegible]

ముందుకేసి వచ్చింది. కడకరై అనుమానం ఇప్పుడు తీరిపోయింది. ఎక్కడున్నా అవి తన స్నేహితులే. చెట్టువాటునుంచి వచ్చి ఏనుగుల ముందర నిలబడ్డారు. కడకరై, ఏనుగులూ ఏదో మూగభాషలో మాడ పలుకుతున్నారు. అంతా ఏనుగులకాయ నగ్గిర చేరుకున్నారు. ఎంత రూపు మారిపోయినా ఏనుగులకాయమీద మమకారం కడకరైని వదలలేదు. తన స్నేహం మొగుల నుంచి అక్కడ. పెరిపోయింది అక్కడ. అక్కడ జేరగానే అతని మనస్సు ఉప్పొంగిపోయింది.

[illegible]

వారం రోజులు గాత్రీకాపలా పెట్టిన తర్వాత ఏనుగుల భయం
పోయినది మెకనాటె కంపెనీ ఉపేక్షచేసింది. గాత్రీ ఇంటిదగ్గర
దోచునంచేసి మేదగ్గర ఏనుగులకి పళ్ళు తీసుకువెళ్ళుతున్న కడకరె

టెన్నిస్ టూర్నమెంట్

టెన్నిస్ ఆటలకని నాలుగు మూలలా తిరిగి అలిసిపోయి, మిగిలిన సెలవు వారం రోజులూ ఇంటిపట్టున విశ్రాంతిగా గడుపుదా మనుకుంటున్న సమయానికి గిరి ఉత్తరం వచ్చినది. కరూరులో తన ఆధ్వర్యం కాస్మోపాటిటన్ క్లబ్బు టెన్నిస్ టూర్నమెంటు నడుపుతున్నదని, నేను తప్పకుండా పాల్గొనాలనీ రాశాడు. రాకపోకల ఖర్చులూ, దిన వేచాలూ మొదలైన టూర్నమెంటు అటగాళ్ళ మామూళ్ళు దాగా ముడతాయని చూడా ఒక ముక్క ఇరికించాడు. ఇండియన్ రేంకింగ్ లెక్కకిరాని కరూరు టూర్నమెంటువంటి ఆటల్లో పాల్గొనేటప్పుడు టెన్నిస్

పేపర్లో చదివి నా సహాయం అర్థించడానికి వచ్చారట. 'కాననడానికి
వీలేదు' అన్నారు. ఇంకా ఏదో అదే పోరణిలో చెప్పుకుపోతున్నారు.
నేను ఆయన మాటలు వినడంలేదు. ఆయన రీతిలోని మార్పు, ఆయన
మూర్తిలోని సలహా నన్ను కలవరిపెట్టాయి. రావుగారిని చూసి సుమారు
ఆరేళ్ళయింది. అప్పటికీ, ఇప్పటికీ ఆయన ముదురురంగు రౌండ్
ఘాటలోనూ, స్టార్చ్ పెట్టిన పట్టు కాలరులోనూ, నవ్వుస్తాలతో ముడి
పెసిన 'హా' పులోనూ, అమితంగా మెరుగుపెట్టిన 'కే' ఘాన్లోనూ
ఏమీ మార్చినది. కానీ ఆ గుండెపై అకారం, కించిత్తయినా రోజుకని
వచ్చి ఉంటుంది. ఏదైతే నాకు అందుకోవలసినది. విలువెక్లాగి వాదనామయ
గుండెలు. అయితే, అట్లుగా వాదించగలిగి మిద్ది మాట్లాడవామని చెప్పి.
అయితే, నాకు అది అవసరమైతే నేను అంగీకరిస్తాను.

మనస్సు అక్కడచేదు. లావుగారకి నేను చెయ్యగలిగిన సహాయం
యి.ముంది ? కమల కేదైనా కబురు చెప్పడమో, కాకపోతే అమెకేదో
తీసుకు వెళ్ళడమో అయివుంటుంది. అయితే, తండ్రి మాతూ మన
స్వర్థాలు మర్చిపోయి తిరిగి కలుసుకున్నారన్నమాట. కమలా, గిరీ ప్రణ
యం, పెళ్ళి ఆ రోజులన్నీ జ్ఞాపకం వచ్చాయి.

ఆరేశ్యక్రితం కమలా, గిరీ మొదటిసారి కలుసుకున్నారు. ఆ
యేడాది గిరీ, నేనూ యూనివర్సిటీ పెన్నిస్ పోటీలలో నెగ్గి కొంత సేరు
సంపాదించుకోడంవల్ల చాలా టూర్నిమెంట్లకి మాకు అహ్వనాలు
వచ్చాయి. పరీక్షలు అయిపోయిన తర్వాత మైసూరు, బెంగళూరు, కొల్లీ
గాల్, మదనపల్లి మొదలైన చోట్లంతా ఆడి చివరకి లాలీ ఇన్స్టి
ట్యూట్ టూర్నమెంటులో ఆడడానికి ఊటీ చేరుకున్నాం. యెండాకాలం
కొండల్లో గడపడానికి వచ్చిన రావుగూడూ, చూతురు కమలా లాలీ ఇన్స్టి
ట్యూట్లోనే షుండడంవల్ల మాకు వారి పరిచయం కలిగింది. నా పరిచయం

వచ్చారు; ఆమెకోసం తిరిగి పెళ్ళి చేసుకోడం మానేశారు. కమల ఆయన జీవితంలో ఒక భాగమైపోయింది. ఆత్మాభిమానం దిగమింగి కూతురికి రమ్మని ఉత్తరాలు వ్రాశారు. కమల జనాభియ్యలేదు. డబ్బు వంపించారు. తిరిగి వచ్చేసింది. చివరకి వుండబట్టలేక కూతురి ఇంటికి వెళ్ళారు. కమల ఆయన్ని పలకరింపనైనా లేదు. ఆయన్ని చూసిన మరుక్షణమే స్నేహితుల ఇంటికి వెళ్ళి కూచుంది. నేలేదిలేక తిరిగి మద్రాసు వచ్చేశారాయన.

ఏం చెప్పి దాని మనస్సు మారుస్తాలో ?”

పర్యయత్నిస్తానని చెప్పి సెలవు తీసుకున్నాను.

“నాకు పొద్దున్న ‘మేచ్’ వుందేమో తెలుసా ?” అని అడిగాను.

“ఇప్పుడు కాదు గాని సాయంక్రమ సింగిల్స్, డబ్బుల్స్ కూడా అదాలి. ఇప్పుడు కొంచెం ఆడితే కోర్టుకి, టంచులకి అలవాటవుతుంది కదా !”

“మొదటి రెండు రోజుల్లా బహుశా కష్టమేమీ వుండదు. అయినా, ఇంటికి వెళ్లి బట్టలు నూచుకునివచ్చి రూం ఏజెంట్ గంతులెయ్యడం నావల్ల కాదు”

“నిజమే” ఒప్పుకుంది కమల.

“దార్లొ ఒక నిమిషం క్లబ్బు దగ్గర ఆగి గిరిని పలకరించి పోదాం” అన్నాను.

అతన్ని చూడకుండా వుండడానికి మనసు ఒప్పలేదు. ఒకసారి పూర్వం మాదిరి వీపులు చరచుకుని అప్యాయంగా అరుచుకుంటే కుతి తీరి పోతుంది. కమలకి క్లబ్బు దగ్గర అగడం ఇష్టంలేకపోయింది.

“నన్ను ఇంటిదగ్గర దింపేసి నువ్వు వెళ్ళు” అంది.

క్లబ్బుకి వెళితే ఒకపట్టాన ఊడిపడనేమోనని ఈవిడ భయమేమోనని నేను అన్నాను. “ఒక్క నిమిషం అంటే ఒక్క నిమిషమే. అలా తొంగిచూసి వచ్చేద్దాం. ఎంతకాదన్నా ఒకప్పుడు ప్రాణస్నేహితులం కదా !”

“నన్ను దింపేసి వెళ్ళు నీకు పుణ్యం వుంటుంది. నే వెళ్ళేవలూ ఇంటిదగ్గర పనులన్నీ కూచుంటాయి”

అమె వైఖరి నన్ను పట్టుబట్టనియ్యలేదు.

గిరి వచ్చేలోగా కమలా, నేనూ పిచ్చాపాటీ మార్లూడుతూ కూచున్నాం. ఇదే మంచి సమయం అని రావుగారి విషయం కదిపాను. కమ

“అంత ఆలస్యంగా వస్తే ఎలా? మూడున్నరై నా లక్క-
దుండాలి” అన్నాడు.

“మూడుగంటలకి కమల సిద్ధం అవగలదా? నాకోసారి, తనకోక
సారి కారు రావడం ఎందుకని నాలుగున్నర అన్నాను”

“కమల వస్తుందా?” సంతోషంగా ప్రశ్నించాడతను.

“కమల కీవాళ మేచ్ లేదా?” అన్నాను.

“నువ్వు ఆరేళ్ళక్రితం కమల గెలిచి మూడుగున్నరై ?”
అన్నాడు. “అవును, నాకు మూడుగున్నరై. ‘మీ రావడం’ అనివాళ్ళ
అంటే నా ముగ్గురు మిత్రులు కమల గెలిచినట్లు చెప్పి
పెట్టి ముసలమ్మలై కూర్చుంటారు”

“కమలకి రుచించలేదు.”

“కమలా! నువ్వీలా ముభావంగా వుండడం బాగాలేదు. టూర్న
మెంటులో ఆడనన్నావు; కమల మెంబరుగా వుండనన్నావు. ఆట
చూద్దానికి చూడా రావడంలేదు. క్లబ్బులో అంతా నొచ్చుకుంటున్నాయి
తెలుసా?” అన్నాడతను మళ్ళీ.

“నొచ్చుకునే వాళ్ళంతా వొచ్చి ఈ యింటెడు పనీ చేస్తారా?”
అని అడిగింది కమల.

“నీ కెప్పుడూ ఒకే సాకు. ఎవరైనావంటే నేను పనివాళ్ళని
పెట్టననుకుంటారు” గిరి వెళ్ళిపోతూ అన్నాడు.

నేనెంతో పట్టుబడితేకాని కమల క్లబ్బుకి రావడానికి ఒప్పుకో
లేదు. నా కాశ్చర్యం వేసింది. ఒకప్పుడు ఆవిడ టెన్నిస్ అంటే చెవి
కోసుకునేది.

"ఈ క్లబ్బంటే నీ కిష్టంలేదా ?" అని అడిగాను. ఇక్కడి మనుష్యులు ఆవిడకి సరిపడలేదని నా అనుమానం.

"ఇష్టంలేకపోడం కాదు. నాకు నిజంగా తీరిక వుండదు" అంది.

"యేమిటంత పని ?"

"నంసారం చూసుకోవాలి గదా ! అన్నీ పనివాళ్ళమీద పడిలి పెట్టేమంటే ఇల్లు గుల్లయినట్టే. పోనీ, నోట చూశావా ? చూడ ముందు ఇక్కడిపున్న మహామధాపు ననలో కాని బిక్కరతోటా చూడా పెట్టకీ నీళ్ళు తాగకుండానే ఉన్నా. అలా అంటే అయినా అక్కడకే దీని నా వనపు శూంది"

అలా నాకు అంతా తెలియలేదు. ఎలా సాగించాలో తెలియలేదు.

"నాతో మిక్సెడ్ డబుల్సు ఆడతావా ?" అని అడిగాను.

"ఇంకా టెన్నిస్ ఆమెతూ కూచోడానికి నేనేం చిన్నపిల్లని కాదు"

"అయితే మేమంతా చిన్నపిల్లల మంటావా ?"

"నీ సంగతి వేరు; నువ్వొంకా బ్రహ్మచారివి"

"దానికి టెన్నిస్ కి సంబంధం యేమిటి ?"

"పెళ్ళయిం తరువాత కూడా దేశదిమ్మరిలా టెన్నిస్ టూర్నమెంట్లు చుట్టూ తిరుగుతా నంటావా యేం ? పెళ్ళాం కావాలో, టెన్నిస్ కావాలో నిర్ణయం చేసుకుని మరీ పెళ్ళాడు" నవ్వింది.

"నవ్వుల కేంగాని, కమలా! నువ్వు తప్పకుండా నాతో ఈ టూర్నమెంటులో ఆడాలి"

“అది మాత్రం అడక్కు. నేను రేకెట్ ముట్టుకుని మూడేళ్ళ పయినయింది”

“అయితే మళ్ళీ మొదలుపెట్టు”

“నూ ఇద్దరికీ సరిపడా తను అడుతున్నాడుగా, చాలు”
మళ్ళీ నవ్వింది కమల.

నాల్గో భోజనం ముగించుకున్నాడుగా మార్కెట్లో కూచుని గిరి,
మొదటి భోజనం నెమరుకొని ఉన్నాడని మరల కొంచెం మార్కెట్లో
వరండాలో కూర్చుని యేదో అల్లుకుంటూంది.

“మార్కెట్లో నాలో నాలో ఉన్నాను నాలో నాలో” అన్నాడు
గిరితో. గిరి మొహం సంతోషంతో వికసించింది.

“మొదటి భోజనం నెమరుకొని ఉన్నాడు నాలో నాలో” అన్నాడు.

నిజానికి నా కలా అనిపించలేదు. ఈ ఆరేళ్ళల్లోనూ అతని అలవాటగా దెబ్బతినే వుంటుందనుకున్నాను కాని ఆ సాయంత్రం చూసిందాన్నిబట్టి అనుకున్నంత దిగజారిపోలే దనిపించింది. అంతే. అయినా, నీలం చెప్పి అతన్ని నొప్పించడ మెందుకని “ఓను” అన్నాను. దానితో అతని ఉత్సాహం ఎక్కువయింది.

“ఆ ఊటీ టూర్నమెంటుతో మానెయ్యకుండా వుంటే ఈపాటికి ఇండియన్ రేంజింగ్ లో వుండును. ఏమంటావ్ ?” అన్నాడు.

“లేనందుకు విచారించవలసిన పనిలేదు. అదృష్టవంతుడివి, మంచి భావ్యనీ. ఉద్యోగాన్నీ కూర్చి పెట్టుకున్నావ్ ?”

“అండరూ అదృష్టవంతుణ్ణనే వాళ్ళే కాని నా టెన్నిస్ ధ్యంసం అయిపోయినందుకు విచారించేవాళ్ళేవరూ కనిపించరు”

“నా మట్టుకి టెన్నిస్ కంటే ఉద్యోగమే ముఖ్యం అనిపిస్తుంది.

రేంకింగ్ మూన్నాళ్ళ ముచ్చటా, ఉద్యోగం, సంసారం బతికున్నాన్నాళ్లా అంటిపెట్టుకుని వుండేవీను"

"నే నొప్పుకోను. టూర్నమెంటు టెన్నిస్ నాకిచ్చే అనందం ఇంకేమీ ఇవ్వలేదు. అంతకంటే జీవితంలో కోరగలిగిందే ముంటుంది ? నిజానికి గతిలేక నే నీ ఉద్యోగం చేస్తున్నాను"

"ఉద్యోగంలో పదిలంగా వచ్చిని చున్నావు కాబట్టి అలా మాట్లాడుతున్నావు"

"గతాన్ని ముందుకు వేసుకుంటే మంచిది కాదు. నేను నా జీవితంలోని అన్ని విషయాలు ముందుగానే చూసుకోవాలి. నేను నా జీవితంలోని అన్ని విషయాలు ముందుగానే చూసుకోవాలి. నేను నా జీవితంలోని అన్ని విషయాలు ముందుగానే చూసుకోవాలి."

"నేను నా జీవితంలోని అన్ని విషయాలు ముందుగానే చూసుకోవాలి. నేను నా జీవితంలోని అన్ని విషయాలు ముందుగానే చూసుకోవాలి. నేను నా జీవితంలోని అన్ని విషయాలు ముందుగానే చూసుకోవాలి."

పైనల్ను నాడు రాత్రి ఆటగాళ్ళకీ, మెంబర్లకీ క్లబ్బు డిన్నర్ యేర్పాటు చేసింది. నేనెంతో పట్టుబడితే కాని కమల రావడానికి ఒప్పుకోలేదు. మేం వెళ్ళేసరికి క్లబ్బు కోలాహలంగా వుంది. ఇద్దరు ముగ్గురు జట్లుగా జనం విడిపోయి అరుచుకుంటూ, నవ్వుకుంటూ ఆనందిస్తున్నారు. సెక్రెటరీ చేతిలో డ్రింక్ పట్టుకొని అందరినీ నిశ్శబ్దంగా వుండమని హెచ్చరించాడు. "ఈ డ్రింక్ టూర్నమెంట్లో గెలిచిన వ్యక్తుల ఆరోగ్యానికి" అని 'టోస్ట్' చెప్పాడు. అంతా చప్పట్లు చరిచారు. కొందరు గెలిచిన వ్యక్తుల ఆట గురించి వివరంగా మాట్లాడారు. తరువాత ఒక వ్యక్తి లేచి గిరికి 'టోస్ట్' చెప్పాడు. "ఇది ఇటువంటి టూర్నమెంట్లు ఎన్నో గెలవగల సామర్థ్యంగల వ్యక్తి ఆరోగ్యానికి" అని అరిచాడు. క్లబ్బంతా చప్పట్లతో మారుమోగిపోయింది. ఇంకొక వ్యక్తి లేచి గిరి ఆటని ప్రశంసించాడు.

“ఈయన కూడా పేరుపొందిన ఆటగాళ్ళలాగా డేశం అంతటా తిరిగి అడితే నేషనల్ షాంపియన్ షిప్పు గెలవడానికి సందేహం లేదు”

హాల్లో గొంతుకలు “హియర్, హియర్” అన్నాయి. ఇంకొక వ్యక్తి లేచాడు. ఇంతలోనే కమల వచ్చి తన్ని ఇంటికి తీసుకువెళ్ళమని అడిగింది.

“తలనొప్పిగా వుంది” అంది.

“గిరినో చెప్పి వస్తాను” అన్నాను.

“గిరినో చెప్పి వస్తాను” అన్నాను. “గిరినో చెప్పి వస్తాను” అన్నాను. “గిరినో చెప్పి వస్తాను” అన్నాను.

కారు కొంతదూరం వెళ్ళాక కమల అడిగింది.

“నిన్నొకటడుగులాను; నిజం చెప్తావా?”

“తెలిస్తే తప్పకుండా చెప్తాను”

“గిరి చెప్పిన గురించిన ఆ మాటలన్నీ నిజమేనా?”

నాకేం చెప్పాలో తెలియలేదు.

“ఇక్కడి వాళ్ళందరికీ అతని ఆటంటే చాలా అభిమానం ఉన్నట్టుంది” అన్నాను.

“నీ ఉద్దేశం ఏమిటి? నువ్వు దీనిలో ప్రవేశం వున్నవాడిని”

“నువ్వేమీ అనుకోవుగదా?”

“అనుకోను”

“అయితే విను. గిరిని గెలవగలవాళ్ళు ఇండియాలో ఊరి ఊరికి వుంటారు”

“ఇక్కడ ఎవరూ లేరు”

“ముక్కకి ముక్క అర్థం తియ్యకు కమలా! నేననేది ప్రస్తుతం అతని ఆట డూన్నమెంట్లు గెలవడానికి చాలదు”

“ఉద్యోగంవల్ల తనకి ఆడడానికి ఎక్కువ టైముండదు”

“ఓను”

“పైముండి ఆడగలిగితే రేంకింగ్ లోకి రాగలడంటావా ?”

“మధ్యలో నూనెయ్యకుండా వుంటే ఎంతవరకూ వచ్చేవాడో చెప్పలేను కాని, ఇప్పుడెంత తంటాలుపడ్డా ప్రయోజనంలేదు”

“ఎంచేత ?”

“గిరికి ఇప్పుడు ఇరవై ఎనిమిదేళ్ళు, ఓనా ?”

“ఓను”

“అలాగే ఇప్పుడు అంతా అలాగే వున్నారా ?”

“ఉహూ..”

“అలాగే ఇప్పుడు అంతా అలాగే వున్నారా ?”

“ఏమో ?”

“ఓనీ, యూనివర్సిటీలో ఆడేకాలంలో కూడా అతను ఏమంత పెద్ద ఆటకాడు కాదు. కృషి మంచి ఫలితాలు ఇచ్చి వుండేదేమో కాని అతను చెయ్యలేదు. ఆ కాస్త ఆటకూడా ఇప్పుడు మర్చిపోయాడు. ఇక్కడ క్లబ్బులో నలుగురినీ గెలిచి ఇండియా అంతా గెలవగలననుకొంటున్నాడు”

“ఈ ఉద్యోగం బెడదలేకపోతే ఇప్పటికైనా దేవిస్ కప్పుకి ఆడగలనని తన ధైర్యం”

“ఇంకా గిరికి పెన్నిన్ మీద మమకారం తగ్గలేదు. పాతకలలు మర్చిపోలేకుండా వున్నాడు”

“అంతే అంటావా ?”

“అంతేనేమో కమలా ?”

ఇంటికి వెళ్ళేవరకూ మే మింకేమీ మాట్లాడుకోలేదు.

*

*

*

తరువాత నాలుగు నెలలకి మద్రాసు కెళ్ళవలసి వచ్చింది.
మాంట్‌రోడ్‌లో గిరి తటస్థుడై.

“నువ్వెప్పుడొచ్చావ్ ?” అన్నాను.

“ఇప్పుడిక్కడే వుంటున్నాను. మీ రేంకెడ్ స్టేషన్స్ పని పడ
తానులే” నవ్వాడు గిరి. నాకేమీ అర్థం కాలేదు.

“ఉద్యోగం వదిలేశాను” అన్నాడు మళ్ళీ.

“అంతమంచి ఉద్యోగమా ?”

சென்னை நகராட்சி நிர்வாகப் பகுதி

అసలుకథ చెప్పాను పద :

(Date) _____

కోల్ టీ తెమ్మని చెప్పి గిరి మొదలు పెట్టాడు.

“ఇదంతా కనుక పని. తదాత్ దూర్నమెంటు తిన్నావాగా కటిపి
నట్టుంది. ఆ డిన్నర్ రాత్రి నా అట గురించి స్నేహితులు మాట్లాడారు.
జాపకం వుందా?”

“ఉంది” అన్నాను.

“అప్పటినుంచీ నా ఆట వృధా పోనియ్యకూడదని ఒక చేపట్టు.
మద్రాసులో వ్యాపారంపెట్టి, టెన్నిస్ ఆడమని తన ఉద్దేశం”

“దబ్బు ?”

“తండిరి వున్నాడుగా !”

“అండ్రీ డబ్బుతో వ్యాపారం పెట్టమందా కమల ?” నా చెవులు
నేనే నమ్మలేకపోయాను.

“అశ్చర్యంగా చేమా : ఆయన సొమ్ము దమ్మిడి అయినా ముట్ట
నన్నది. ఇప్పుడు తనే వెళ్ళి దబ్బు అడిగింది”

"అకస్మాత్తుగా ఎందుకు మనసు మార్చుకుంది ?"

“నా టెన్నిస్ కోసం నేను ఏ వింబిల్డన్ ఛాంపియన్ ల వలె ననుకొంటుంది” సంతృప్తిగా నవ్వాడు గిరి.

తమం అలా అనుకోదంతేదనీ తనకి పోటీగా గిరిని ఆకర్షిస్తూ వచ్చిన టెన్నిస్ లో అతని అసమర్థత నిరూపించడం కోసం కరడు గట్టిన ద్వేషాన్ని సహితం మర్చిపోయి తండ్రిపంచ జేరిందనీ నేను గ్రహించాను. కాని నా స్నేహితుడికి చెప్పడానికి నోరు రాలేదు. * * *

అనాథగారి

“వన్ నోట్రంప్”

“నో బిడ్”

“త్రీ స్పేడ్స్”

“నో బిడ్”

“ఫోర్ నోట్రంప్స్”

“నో బిడ్”

“ఫయివ్ హార్ట్స్”

“నో బిడ్”

“సెవెన్ స్పేడ్స్”

రంగారావు కళావరు పది ఆడేడు. జస్టిస్ జగన్నాథం బద్దెనిమిది పాయింట్ల డమ్మి చెయ్యి కేబిల్ మీద పడుస్తూ, అయిదు స్పేడ్ ముక్కల్ని చూపించి పార్ట్నర్ని అడిగాడు.

“ఎలా వుంది ?”

“థాంక్యూ పార్ట్నర్ !” అంది మిసెస్ జగన్నాథం.

మిసెస్ జగన్నాథం ముందు ముందు పార్ట్నర్ని అడిగే ప్రశ్నలకు సరైన సమాధానాలు ఇవ్వలేకపోయింది. ఆమె జగన్నాథం గారితో పాటుగా ఉన్నాడు. మిసెస్ జగన్నాథం కవరు తీసి చింపాడు.

“ఎక్కణ్ణుంచి ?” మిసెస్ జగన్నాథం అడిగింది.

“ముందు నీ గ్రాండ్ స్లామ్ కానియ్, చెప్తాను”

“ఏం పరవాలేదు చెప్పు”

“అడేలప్పుడు ఇవన్నీ వట్టయిపోయి నీకు ఏమీ ఉన్నట్టే ఉన్నట్టే”

జస్టిస్ జగన్నాథం నవ్వేడు. ఆ సమయంలో ఆరితేరిన ఆటగాడు. మిసెస్ జగన్నాథం కొంతకాలం క్రితమే నేర్చుకోడం ప్రారంభించింది. క్లబ్బులో ఆడాలని ఆవిడకి సరదా. అయితే అది అంత రేటికయిన విషయం కాదు. బ్రిడ్జి ఆటగాళ్ళు ఏం చెయ్యమన్నా చేస్తారుగాని స్నేహితులు కానీ, ఎవరుకానీ, తప్పు ఆట ఆడితే మటుకు విమర్శించకుండా వుండలేరు. నేర్చుకునే వాళ్ళలో ఆడడం చాలా మందికి ఇష్టం వుండదు. కొత్తగా నేర్చుకునే రోజుల్లో వీళ్ళు పడే నయం, సంఘటన ఏ ర్యాం మందికోగాని జ్ఞాపకం వుండదు. జ్ఞాపకం వున్నవాళ్ళలో కూడా ఒక రకం మనస్తత్వం అలవడినట్టు కనిపిస్తుంది. ఒకప్పుడు సమస్యకి ఎంత నొచ్చుకున్నా, రాను బగ్గి నేర్చుకున్నాను కాబట్టి కొత్తగా నేర్చుకొనే

వాళ్ళు కూడా అదే విధంగా నెగ్గుతుని రావలసిందే ! ఏమయినా మిసెస్ జగన్నాథం క్లబ్బులో బిడ్డి ఆడడానికి దైర్యం చెయ్యలేదు. ఇంటిదగ్గర నేపాళీలలో ఆడడంలో ప్రారంభం చేసింది. రంగారావు, ఆయన భార్య కూడా అటు నేర్చుకుంటున్నవాళ్ళే. అందుచేత రోజూ రంగారావు ఇంట్లోనో, జడ్జీగారి ఇంట్లోనో అటు సాగుచుంది. జస్టిస్ జగన్నాథం ఎవరెవరు ఎప్పుడు వప్పు అడేనో విడమర్చి చెప్పి, ఎలా ఆడాలో నేర్పుతాడు.

“బిడ్డి” మిసెస్ జగన్నాథం రోజుం అభినయించి అటు పడి పోయింది.

వాళ్ళు అన్నీ కూడా అటు అటు అలాంటిగా బిడ్డి వచ్చివున్న సోఫాలో కూర్చుని ఉత్తరం చదవడం ప్రారంభించాడు.

“మిసెస్ జగన్నాథం మిసెస్ జగన్నాథం మిసెస్ జగన్నాథం”
“మిసెస్ జగన్నాథం మిసెస్ జగన్నాథం మిసెస్ జగన్నాథం”
స్కోర్ పేడ్ మీద అంకెల్ని కూడుతూ మిసెస్ రంగారావు అంది.

“తబ్బుపోతే పోయింది, దాని విలువకి టీ అయినా తాగుదాం” అన్నాడు రంగారావు చేతిలో కేక్ తీసుకుంటూ.

“పదహారు పాయింట్లు! ఇలా అయితే మనం ఆస్తులు అమ్ముకో వలసిందే” అంది మిసెస్ రంగారావు.

వాళ్ళు పాయింట్లకి ఇరవై నయాపైసల చొప్పున ఆడతారు. అది స్వల్పం అని మిసెస్ రంగారావు అభిప్రాయం. జడ్జీగారు మాత్రం దాన్ని పెంచడానికి సనేమిరా ఒప్పుకోరు. ఇరవై నయాపైసలవరకూ అయితే పరవాలేదు. అంతకు మించితే జూదం చట్టవిరుద్ధం అని ఆయన అంతరాత్మ హెచ్చిస్తుంది.

ఈ కలుపుచున్న మిసెస్ జగన్నాథానికి ఉత్తరం విషయం జాపకం వచ్చింది.

“ఉత్తరం ఎక్కణ్ణుంచి జగన్” అమె అడిగింది.

“నిర్మల్ రాసింది”

“ఏమిటి విశేషాలు ?”

“నిప్పటిగోరే. అతనికి ఉద్యోగం చూడమంటుంది”

“హావం. అంతగా అడుగుతుంటే సాయం చెయ్యకూడదా ?”

“ఉద్యోగాలు ఇవ్వడానికి నే నేమిటో చెప్పమన్నా ?”

జస్టిస్ జగన్నాథం విసుక్కున్నాడు.

“ఎవరికి ఉద్యోగం ?” రంగారావు అడిగాడు.

“వెంకట్ కి” మిసెస్ జగన్నాథం సమాధానం ఇచ్చింది.

“వెంకట్ ఎవరు ?”

“మా అల్లుడు; నిర్మల్ మొగుడు”

“అల్లుడు? నిర్మల్ మొగుడు? అలాంటిది ఉండదు”

రంగారావుకి తెలుసును, కాని అతని పేరు జ్ఞానకం రాజేను.

అందరూ నిర్మల్ మొగుడనే అంటారు.

“నిజంగా కావాలంటే అతనికి ఉద్యోగమే దొరకదా?” అన్నాడు రంగారావు.

“దొరక్కే ఇ త తాపత్రయం”

మిసెస్ జగన్నాథం మాటల్లో మొగుడుమీద సాధింపు వుంది.

“ఇక్కడికి రమ్మనంకి, నే నిస్తాను” అన్నాడు రంగారావు.

రంగారావు ఫోర్బ్స్ ఎండ్ మెథీసన్ కంపెనీకి జనరల్ మేనేజరు. అతనూ, జగన్నాథం పాతికేళ్ళ క్రితం టార్-ఎట్-లా ఇంగ్లండులో ఒకే ‘ఇన్’ నుంచి చదువుతున్నారు జగన్నాథం మూడేళ్ళక్రితం హైకోర్టుజడ్జి అయి హైదరాబాదు వచ్చినప్పుడు, పాత పరిచయాన్ని పురస్కరించుకొని రంగారావు, భార్య జడ్జిగారింటికి వెళ్ళేరు. జగన్నాథం దంపతులకీ, వాళ్ళకీ బాగా కలిసి స్నేహం వృద్ధిపొందింది.

“థాంక్స్ రంగా !” అన్నాడు జస్టిస్ జగన్నాథం. ఉద్యోగం వేయించాలని వుంటే నీతో ఎక్కడో సంప్రదించేవాణ్ణి. వెంకట్ ఉద్యోగం చెయ్యడం నా కిష్టంలేదు.

“ఏం ?” అన్నాడు రంగారావు.

“అతను రాయమగ పైకి వస్తాడని నా నమ్మకం”

“అయితే అది అతని దేవుని వుంచవలసిందే. ఉద్యోగాలు చేసి మనం సంపాదించే దెంత ? దాచేదెంత ?”

“అయితే అది అతని దేవుని వుంచవలసిందే. ఉద్యోగాలు చేసి మనం సంపాదించే దెంత ? దాచేదెంత ?”

“డబ్బు మాట సరే రంగా ! వెంకట్లాటి వాడు అఫీసు బల్ల ముందు కూర్చుంటే కాగితాలపైన చింతలుచేస్తూ కాలం గడిపేయడం అన్యాయం”

“యువర్ లార్డ్ - షిప్ కి మా ఉద్యోగాలమీద సరయిస అభిప్రాయం వున్నట్టులేదు” రంగారావు నవ్వేడు.

“సారీ రంగా !” అన్నాడు జస్టిస్ జగన్నాథం. “అన్ని ఉద్యోగాల గురించి నే ననడంలేదు. మన పలుకుబడి వుపయోగించి వేయించిన ఉద్యోగాల్లో అంతకంటే ఏం పని వుంటుంది ?”

“నిజమే” అన్నాడు రంగారావు.

“మన పలుకుబడివల్ల వచ్చిందని జీతం ఇవ్వడం మానెయ్యరు కదా !”

మిసెస్ జగన్నాథం అడ్డు తగిలింది. ఆమె మాటల్లో వ్యంగ్యం జస్టిస్ జగన్నాథాన్ని చికాకు పరిచింది.

“జీతం, జీతం” అన్నాడు.

"అంతేకాదు. ఎయిర్ కండిషన్డ్ ఆఫీసు, విదేశాల్లో విహారాలూ, ఇంకా ఏమిటి రంగా ?"

రంగారావు వైపు చూసింది మిసెస్ జగన్నాథం.

ఫోర్స్ ఎండ్ మెడీరన్ కంపెనీకి ఎయిర్ కండిషన్డ్ ఆఫీసు గదులున్నాయి. ఏకాదశిక రెండు కంపెనీ బియ్యమీద భార్యాపిల్లలతో సహా కుగళాదు సేవించే, బాక్సీలో, ముస్సోరీ నా ఏవో పిరాస కూడా సేవించే వుంటుంది. ముద్రా దాగించి అమెల్లపాటు ఏదే అందరినీ అయిదు రోజులకు ఒకసారి పిలుస్తారు. అలా అందరినీ పిలుస్తారు. అందరినీ అయిదు రోజులకు ఒకసారి పిలుస్తారు.

రంగారావు నూట్లాడలేదు; చిరునవ్వు నవ్వేడు.

చేస్తావా ఏమిటి ?" అన్నాడు జస్టిస్ జగన్నాథం.

"సుశీ తలుచుకుంటే వేయించలేదా ?"

నవ్వేడు రంగారావు.

"అసిస్టెంటుకి మాత్రం ఏమంత తక్కువ రాదుగా !" అంది మిసెస్ జగన్నాథం.

అది నిజమే. బ్రిటిష్ పద్ధతుల్లో నడిచే కంపెనీలకి రెండు గ్రేడ్లు వుంటాయి. కవనెంటెడ్ గ్రేడులో ఆఫీసర్లుగానే తీసుకుంటారు. అన్ కవెనెంటెడ్ గ్రేడ్లో గుమాస్తాలూ, వాళ్ళూ వుంటారు. అసిస్టెంట్ కవెనెంటెడ్ ఆఫీసరు, దగ్గర దగ్గర వెయ్యి రూపాయల జీతం వస్తుంది. జనరల్ మేనేజరుకి మూడేళ్ళ కొకసారి విదేశాల్లో నెలవు ఇస్తే అసిస్టెంటుకి అయిదేళ్ళ కొకసారి ఇస్తారు. అలాగే అన్ని సౌకర్యాలూను.

"వెంకట్ ఇప్పుడే అంత సంపాదించలేక పోవచ్చు. కాని ముందు ముందు ఉద్యోగాల్లో ఎవరూ సంపాదించలేనంత సంపాదిస్తాడు. నా

వల్లెత్ పాస్విర్యుటర్ ముద్దాయిమీద ఆరోపణలు ముగించిన తరువాత వెంకటరమణ తన క్లయంటు తనపున వాదించడానికి లేచి కోర్టుంటా ప్రతిభవనించేలా ముద్దాయి నిర్దోష అని ఉద్ఘాటించాడు. పాస్విర్యుటర్ కేసు అబద్ధాలపట్ల అన్నాడు. న్యాయాన్ని ఉద్ధరించడానికి ఏర్పాటుమీద వల్లెత్ పాస్విర్యుటరు పోలీసులు తెచ్చిన ప్రతి కేసు గెలవడమే తమకుండా పెట్టుకుని సజానిజాలు ఉప్పెలుచ్చడం శోచనీయం అన్నాడు.

వల్లెత్ పాస్విర్యుటర్ ముద్దాయిమీద ఆరోపణలు ముగించిన తరువాత వెంకటరమణ తన క్లయంటు తనపున వాదించడానికి లేచి కోర్టుంటా ప్రతిభవనించేలా ముద్దాయి నిర్దోష అని ఉద్ఘాటించాడు. పాస్విర్యుటర్ కేసు అబద్ధాలపట్ల అన్నాడు. న్యాయాన్ని ఉద్ధరించడానికి ఏర్పాటుమీద వల్లెత్ పాస్విర్యుటరు పోలీసులు తెచ్చిన ప్రతి కేసు గెలవడమే తమకుండా పెట్టుకుని సజానిజాలు ఉప్పెలుచ్చడం శోచనీయం అన్నాడు.

ముద్దాయి ఆత్మ సంరక్షణకోసం ముగ్గురి పాఠాలు తీయవలసి వచ్చిందని వెంకటరమణ వాదం. దెబ్బలాట జరిగినచోటుకి వెళ్ళి ప్రతి విషయాన్నీ అతను శల్యపరీక్ష చేశారు. కర్రసాము నేర్చుకున్నాడు. సీట్ కాలన దగ్గర కాపలా కాస్తున్న ముద్దాయిని కందఘామి ఘాహందులు గట్టు తీసెయ్యమని అడగడం, ముద్దాయి నిరాకరించడం, కోపంతో రెచ్చి పోయి రెండోపక్షం వాళ్ళు కత్తులు తీసుకుని ముద్దాయిమీద పడడం, ముద్దాయి కర్రతో వాళ్ళని ఎదుర్కోడం, ఆ దెబ్బలాటలో ముగ్గురి పోయాడని పోవడం అంతా ఎలా జరిగివుంటుందో కోర్టు హయలోజీని చూపించాడు. ముద్దాయికి తగిలిన దెబ్బలన్నీ వెనకనుంచి గొట్టినవే అని నిరూపించాడు. పాఠాలు రక్షించుకోడానికి కర్ర వుపయోగించక తప్ప లేదన్నాడు.

వెంకటరమణ ఏకాగ్రత, అతనిరీతిలో రీక్షత, అతని మాటల్లో శక్తి జగన్నాథాన్ని ఆకర్షించాయి. అయిదుగా వెంకటరమణకి మంచి భవిష్యత్తు వుందనుకున్నాడు.

“నా అభిప్రాయం మార్చుకోవలసిన అవసరం ఇంతవరకూ రాలేదు” అన్నాడు జస్టిస్ జగన్నాథం.

“ఇప్పటిమాట సరే, ముందు పరిస్థితి ఏమిటి ?” అంది మిసెస్ జగన్నాథం.

“నీ మాటల్ని చెప్పడానికి బాబట్టి నీకింకా మంచిదేమీ ఉంది. ముందు ముందు అతని ప్రాక్టీసు ఇంకా బాగుంటుంది”

“సాంబశివయ్యగా రేమన్నారో జ్ఞాపకం వుందా ?”

అప్పుడు సాంబశివయ్య పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్ గా వుండేవాడు. అప్పుడప్పుడు బ్రిటి ఆడడానికి జగన్నాథం ఇంటికి వచ్చేవాడు. ఒకసారి అటవాలించిన తరువాత కబుర్లలో వెంకటరమణ విషయం వచ్చింది.

“ఆడంబర మేకాని, అసలు సత్తువలేదు” అన్నాడు సాంబశివయ్య.

“కుంగిరనం, అదే సర్దుకుపోతుంది” అన్నాడు జగన్నాథం.

“క్షమించాలి. కుంగిరనంలో చెయ్యవలసింది ‘లా’ పుస్తకాలు చదువుకోడం, సీనియర్ లాయర్ల పద్ధతులు చూసి నేర్చుకోడం కాని, నలుగురు పెద్దకాపుల్నీ, తాగుబోతుల్నీ వెంట పడేసుకుని బజార్లో వ్రాగల్బాలు కొట్టడంకాదు” అన్నాడు సాంబశివయ్య.

సాంబశివయ్య మాటల్లో కష్టంవున్నా, పూర్తిగా నిజం లేకపోలేదు. వెంకటరమణ పద్ధతులు విచిత్రంగా వుంటాయి. తక్కిన లాయర్ల కివిరుచించలేదు. దానికి రెండు కారణాలు వున్నాయి. మొదటిది : కొత్తగా

వెంకటరమణవల్ల సాంబశివయ్య ఆదాయం కించిత్తయినా తగ్గలేదు. అయినా తక్కిన లాయర్లతోపాటు తనుకూడా వెంకటరమణ వద్ద తున్ని నిరసించాడు. అయితే సాంబశివయ్య కోపానికి కారణం వేరే వుంది. వెంకటరమణ హత్యలవంటి పెద్ద క్రిమినల్ కేసుల్లో ప్రాసిక్యూషన్ పడేనికి వ్యతిరేకంగా పనిచేసి గెలిచేవాడు. నిజానికి ఏ హత్య కేసులోనయినా ప్రాసిక్యూషన్ వైపుకన్న అపరాధి తప్పున కేసు వాదించడం సులభం. ప్రాసిక్యూషన్ ఇతను అపరాధం చేశాడని నిందిస్తుంది; నిరూపించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. నిరూపణ అతి నిర్దుష్టంగా వుండాలి. ఏ మాత్రం సందేహం వున్నా కోర్టు అపరాధివైపునే నిలబడుతుంది. ఈ పరిస్థితుల్లో సాంబశివయ్య వద్దే ప్రాసిక్యూటర్ గా గెలిచే

కేసులు ఎక్కువ వుండేవి కాదు. ఉండాలని న్యాయస్థానాలు నడిచే విధానాలు తెలిసినవాళ్లు ఆనరు. అయితే, వెంకటరమణ ఎదురుగా వాదించిన కేసుల్లో ప్రాసిక్యూషన్ గెలవనప్పుడు సాంబశివయ్య సమర్థతమీద వెంకటరమణ జరిపే దాడికి అంతూ పొంతూ వుండదు. ఈ గెలుపు తన ప్రతిభ చాటుకోవడం కోసం వెంకటరమణ వుపయోగించుకునేవాడు.

పెంకటమున సాంబశివయ్యని పెట్టే తికమకలు జాపకం వొచ్చి
నవ్వుకున్నాడు జస్టిస్ జగన్నాథం.

“మనము పెద్దమనిషికి వోదం రావడంతో తప్పులేదు” అనుకున్నాడు.

[illegible]

సాంబశివయ్యకి విప్పి చెప్పడానికి ప్రయత్నించి విఫలమయ్యాడు.
సాంబశివయ్య జగన్నాథం చెప్పిందంతా విని అన్నాడు.

“మీరు పైపై మెరుగులు చూసి మోసపోతున్నారు”

“మెరుగులే కాదు సాంబశివయ్యగారూ!” అన్నాడు జగన్నాథం.

బాగా అర్జున్నాడనికూడా విన్నాను”

“ఇప్పుడొస్తుందేమో కాని. అట్టే కాలం నిలబడదని నా ఉద్దేశం”

అన్నాడు సాంబశివయ్య; అక్కడ నిన్ను వాళ్ళంతా వెతుక్కుంటున్నారని ఆ విషయం ఇంకా నీకు తెలియక జగన్నాథం గుర్తుకి తిరిగింది.

“మీరు వెళ్ళిపోయినట్లు అగోచరమే! నోయారా!” అన్నాడు

జస్టిస్ జగన్నాథం.

“తండ్రీ, కూతురూ కలిసి నామాట పడనిస్తేనా?”

అది నిజం కాదని అవిడకి తెలిసినా కోపంతో అంది.

నిర్మల వెంకటరమణని పట్టి వెళ్ళుతుంటానని చెప్పినప్పుడు జగన్నాథం “తొందరపడి చేసుకోవద్దు. బాగా ఆలోచించుకో” అన్నాడు.

వెంకటరమణ తండ్రీ రాజమండ్రి దగ్గర చిన్న పల్లెటూళ్ళో కరణం. వన్నెందేళ్ళు వచ్చేవరకూ వెంకటరమణ అక్కడే పెరిగాడు. తరువాత చదువుకని రాజమండ్రి వచ్చాడు. అక్కడ బి. ఏ. ప్యాసయి వాల్టేరులో ‘లా’ పరీక్షకి చదివాడు. అరెండు ఎరిగిన జీవితం, పెరిగిన వాతావరణం నిర్మలకి కొత్త. నిర్మల చిన్నతనం నుంచీ ఇంగ్లీషు స్కూల్లో చదువుకుంది. అయిదేళ్ళప్పుడే కోటగిరి స్పర్శ స్కూల్లో చేరింది. తరువాత లవ్ దేవ్ లోనూ, బ్రీక్స్ స్కూల్లోనూ చదివి, పెరిసిడెన్సీ కాలేజీలో డిగ్రీకోర్సు చదివింది.

“వెంకటరమణ తెలివయినవాడు; మంచివాడు. కాని పెళ్ళాడే ముందు చూసుకోవలసినవి ఈ రెండే కాదు.” అన్నాడు రూబిత్ జగన్నాథం.

“పరవాలేదు” అంది నిర్మల.

మిసెస్ జగన్నాథానికి నిర్మల పెళ్ళి చేసుకుంటాననడమే బ్రహ్మా నందమయింది. రెండేళ్ళుగా కూతురు పెళ్ళి వాయిదా వేస్తూంది. త్వరగా చేసుకోకపోతే వయసుమీరి పోతుందని అవిడ బాప. పైగా వయసు వచ్చిన పిల్ల పెళ్ళి వాస్తవం అవిడకో శంక రేపింది. మద్రాసులో ఉన్నప్పుడెవన్నయినా ప్రేమించి వండించ బడిందేమోనని అనుమానం వేసింది. అంత జడ్జిగారిని కొని ఏమీ లేదనే సమాధానం ఇచ్చింది. అంతే జగన్నాథం కూతురు పెళ్ళిదాని తర్వాత తెలిసిన యువకుల్లో మొట్టమొదట వచ్చిన పెళ్ళి అయితే నేడు చేస్తానని ఉంది. వాళ్ళం వచ్చి అవిడ నిర్మల అవిడ పెళ్ళి చేసుకుంటాననడం అవిడకి అళ్ళ ప్లం వేసింది. అవిడ అవిడం వచ్చి కలవరపడ్డది. వాళ్ళతో కాదు. అన్నా దిమ్మర్లు అమ్మగారిలో వచ్చింది అన్నయినా మొదలేదు. వెంటనే అమ్మగారు అభిమానంపల్ల జగన్నాథం అతన్ని పిలిచి ఎప్పుడయినా ప్రోత్సహిస్తూ ఉండేవాడు. వెంకటరమణ ఏదయినా సెలవు కోజున జడ్జిగారింటికి వెళ్తావుండేవాడు. ఒకసారి వెళ్ళినప్పుడు నిర్మలని కలుసుకున్నాడు. ఆమె అతనిని ఎంతో ఆకర్షించింది. అప్పట్నుంచీ ఆమెతో మాట్లాడడంకోసం తరువాత జడ్జిగారింటికి వెళ్ళడం మొదలు పెట్టేడు. కొంతకాలానికే వాళ్ళ స్నేహం ప్రేమగా మారి పెళ్ళి చేసుకోడానికి నిశ్చయం చేసుకున్నారు.

“ఇద్దరికీ ఇష్టమయితే నామా యిష్టమే” అన్నాడు జగన్నాథం. మిసెస్ జగన్నాథానికి ఇంగ్లండు వెళ్ళి వచ్చిన అల్లుడిమీద పున్నా ఈ పెళ్ళికి అడ్డు చెప్పలేదు. అవిడకి కావలసింది కూతురికి నచ్చడం, డబ్బుండడం. వెంకటరమణకి కొద్దో గొప్పో ఆస్తి వుంది. పార్టీక్టులో ప్రవేశించి నాలుగేళ్ళు నిండకుండానే బోలెడు సంపాదిస్తున్నాడు. చాలా తెలివయినవాడని జగన్నాథం ఎప్పుడూ చెబుతూనే వున్నాడు. అంతకుమించి అప్పుడు అవిడ ఆలోచించలేదు. ఇప్పుడు కూతురు అదేవనిగా మొగుడికి

జస్టిస్ జగన్నాథం మెదడులో చరచినట్టయింది. సాం బశివయ్య
వెళ్ళి వస్తానన్న మాటలు సరిగా వినిపించుకోనేలేదు. అతను చెప్పిన
విషయాల గురించి ఆలోచించడంలో మునిగిపోయాడు.

ఇలా జరుగుతుందనే భయం జస్టిస్ జగన్నాథానికి మొదటినుంచీ వుంది. అప్పుడు ప్రదేశంలో బాగా ఆలోచించకుండా పెళ్ళి చేసుకుంది నిర్మల. ఆమె సంస్కారం వెంకటరమణ సంస్కారానికి భిన్నమైంది. అతని పద్ధతులు ఆమెకు సరిపడవని తనకి తెలుసు. అందుకే వెంకట రమణ మీద ఎంతో అభిమానమున్నా నిర్మల పెళ్ళాడగా నిన్నప్పుడు అందుకు మించే ఉత్సాహంతో ఉద్వేగంతో ముగిసినట్టి వివాహం అయ్యింది. మనం దేవునితో ఉన్నామని చెప్పుకుని మనం దేవునిలాగా ఉండాలన్న కోరికతో ప్రతిభ, ప్రజ్ఞల సంగతిని ఎప్పుడూ గుర్తుకు తెచ్చుకోవాలి. అలాగే మనం దేవునిలాగా ఉండాలన్న కోరికతో ప్రతిభ, ప్రజ్ఞల సంగతిని ఎప్పుడూ గుర్తుకు తెచ్చుకోవాలి. అలాగే మనం దేవునిలాగా ఉండాలన్న కోరికతో ప్రతిభ, ప్రజ్ఞల సంగతిని ఎప్పుడూ గుర్తుకు తెచ్చుకోవాలి. అలాగే మనం దేవునిలాగా ఉండాలన్న కోరికతో ప్రతిభ, ప్రజ్ఞల సంగతిని ఎప్పుడూ గుర్తుకు తెచ్చుకోవాలి.

“నిర్మల్ !” అని పిలిచాడు.

నిర్మల వచ్చింది.

“నిన్నొక్కమాట అడగాలను కొంటున్నాను”

నిర్మల మాటాడలేదు.

“పెంకట్ పాక్రీసు ఎలా వుంది ?”

నిర్మల కళ్ళలో నీళ్ళు తిరిగాయి. పక్కకి తిరిగి విడిలించుకుంది.

“ఇదంతా నువ్వు చేసుకున్నదే” అందామనుకున్నాడు.

“ఏమన్నా వొస్తుందా ?” అన్నాడు.

“మునుపటిలాగా లేదు” అంది నిర్మల.

“ఏం ?” అన్నాడు.

“ఏమో !”

“నరసయ్యా, రామప్పలూ కేసులు కేసులరావడం లేదా?” జస్టిస్ జగన్నాథం నిర్మలతో మాట్లాడుతూ అడిగాడు. ఆమెనకి ఎప్పుట్లో, కోర్టు వెళ్ళిన మరేదీ అనుభూతి అయినా ఉట్టి పడ్డదంటే నిర్మలక లడం యిష్టంలేక చూసి చూడనట్టు డిజుకున్నాడు.

“ఇప్పుడు చాళుని జేర్చడంలేదు” అంది నిర్మల.

“ఎం ?”

“ఏమో !”

తరవాత ఏమడగాలో ఆయనకి తోచలేదు. నిర్మలే అంది.

“ఏదైనా ఉద్యోగం చూసిపెడితే బాగుంటుంది”

“ఉద్యోగం ఎందుకు నిర్మల్ !” అన్నాడు జస్టిస్ జగన్నాథం.

“ఎంతకాలం వున్నది తింటూ కూర్చోడం ?”

“అసలేమీ రావడంలేదా ?”

“మునుపటిలాగా ప్రయత్నం చేస్తున్నట్లు లేదు”

“నువ్వు అతని పనిలో జోక్యం చేసుకోకూడదు నిర్మల్ !”

అన్నాడు జస్టిస్ జగన్నాథం.

“నేనేం చేశాను ?”

“వెంకట్ పద్ధతులు మార్చడానికి ప్రయత్నంచేకూడదు”

“ఏ పద్ధతయితే నాకెందుకు. ఇంత సంపాదించి పడెయ్య మంటాను. అంతే ! ఇప్పుడు ఇద్దరమేకాదుగా, పాపతోకలిసి ముగ్గురం”

“బాను” అన్నాడు జగన్నాథం.

“నాకంతా అయోమయంగా వుంది. వెంకట్ ఇలా మారిపోతాడను కోలేదు” అంది నిర్మల.

అప్పుడే వెంకటరమణ ఆఫీసునుంచి వచ్చాడు.

“నేను భోజనాల సంగతి చూస్తాను” అని నిర్మల వెళ్ళిపోయింది. వెంకటరమణ మామగారిలో కబుర్లతోకి దిగాడు.

“ప్రాక్టీసు ఎలా వుంది ?” జస్టిస్ జగన్నాథం అడిగాడు.

“వాగానే వుంది” అన్నాడు వెంకటరమణ.

“ఎంత వస్తూంది ?”

“అట్టే రావడంలేదు”

“ఏం ?”

లన్నీ వదిలేశాను” అన్నాడు వెంకటరమణ.

“నీపని వారసుకు ఇవ్వాలి. చాలా ముదు. కోర్టులోనేకదా ! అక్కడికి వెళ్ళకపోలే ఎలా ?” జస్టిస్ జగన్నాథం అడిగాడు.

“ఇక్కడ కోర్టులో వాతావరణం నాకు సరిపడడంలేదు. హైదరాబాదు వచ్చేద్దా మనుకుంటున్నాను” మునుపు వెంకటరమణ ఇలా మాట్లాడితే జస్టిస్ జగన్నాథం ఆశ్చర్యపోయేవాడు. ఇప్పుడు ఈ మాటలు అతని నోటికి అతికినట్టు సరిపోయాయి. వెంకటరమణ రూపురోనూ, రీతిరోనూ కూడా ఎంతో మారిపోయాడు. సామ్యత, నెమ్మది అలవడ్డాయి.

“ఇక్కడి వాతావరణాని కే మొచ్చింది ?” అన్నాడు జస్టిస్ జగన్నాథం.

“మీరు జడ్జిగా పెండిమీద కూర్చుంటారు కాబట్టి మాపాట్లు తెలియవు. నానగడ్డి కరచి, అన్ని కాలవాళ్ళనీ పట్టుకుని పాటలాడారీ మేం.

నే నిన్నాళ్ళ పని సంపాదించడానికి ఎన్ని అవతారాలు ఎత్తానో తెలిస్తే మీరు అసహ్యం వేస్తుంది" అన్నాడు వెంకటరమణ.

తనకి తెలిసిన విషయాలు గుప్తంగా ఉంచడమే ఉత్తమం అని తోచింది జస్టిస్ జగన్నాథానికి.

మళ్ళీ వెంకటరమణ అన్నాడు.

"జానం, నిర్మల్ మార్కెట్ పంత్ కాలం నాకోసం ఇక్కడ పని పూర్తయింది. ఇంకోసం మేన ప్రాధరాణాదు వచ్చేయ్యాలి"

అప్పుడు వచ్చి భోజనాలకి వెళ్ళింది. జస్టిస్ జగన్నాథం తనవారి తింటావన్నాడు.

అప్పుడు అక్కడ మళ్ళీ ఇద్దరు వచ్చారు. ఒకరు నిర్మల్ పంత్ కాలం పని పూర్తయింది. ఇంకోసం మేన ప్రాధరాణాదు వచ్చేయ్యాలి

అప్పుడు వచ్చి భోజనాలకి వెళ్ళింది. జస్టిస్ జగన్నాథం తనవారి తింటావన్నాడు.

అప్పుడు అక్కడ మళ్ళీ ఇద్దరు వచ్చారు. ఒకరు నిర్మల్ పంత్ కాలం పని పూర్తయింది. ఇంకోసం మేన ప్రాధరాణాదు వచ్చేయ్యాలి

అప్పుడు వచ్చి భోజనాలకి వెళ్ళింది. జస్టిస్ జగన్నాథం తనవారి తింటావన్నాడు.

జస్టిస్ జగన్నాథం కుర్చీలోనుంచి లేచి భోజనాలగదిలోకి వెళ్ళాడు. వెంకటరమణ భోజనం అయిపోయింది. నిర్మల్ ఏవో సద్దుతూంది.

"వెంకట్ ఎక్కడ ?" ఆయన అడిగాడు.

"కోర్టుకి వెళ్ళిపోయారు" అంది నిర్మల్.

"నిర్మల్ !"

నిర్మల్ చేతిలో పళ్ళెం సైడ్ డిర్ట్ మీద పెట్టి వెనక్కి తిరిగి చూసింది.

"మీరు మారో హైదరాబాదు వచ్చేయ్యండి. వెంకట్ కి ఉద్యోగం కోసం ప్రయత్నం చేద్దాం" అన్నాడు జస్టిస్ జగన్నాథం. * * *

గొళ్ళా పోవడం

క్రిలిక్ సన్ అండ్ కంపెనీ ఎయిర్ కండిషన్డ్ విడిబర్న్ రూమ్ లో సోమయ్య పరధ్యానంగా ఫార్ట్యూన్ పత్రిక తిరగేస్తూ కూర్చున్నాడు. ముందు బల్లమీద ఇంకా మెచ్చ్యరీ, టైమ్, స్యూమార్కర్, విజినెస్ పీక్ కామర్స్, కేపిటల్ స్టాక్ మార్కెట్ బులిటెన్లు, ఎయిరిండియా ఇంటర్నేషనల్ ఎక్రకటన కాగితాలూ క్లాలుగా పడివున్నాయి. అతని మనసు వాటిమీదలేదు. త్వరగా వచ్చిన పని ముగించుకుని పెళ్ళి పోవాలని వుంది,

“అయితే, పల్లవి కొండల్లోపుండే మీలాంటి అదృష్టవంతులు మా ప్రాంతంలో ఎంతలు భరించలేకుండా వుండాలి. చాహమయినా తీరు రుంది. పీకర్ పుచ్చుకోండి” అంటూ ప్యూన్ కోసం బజ్జర్ నొక్కాడు చిన్నప్ప.

కోమయ్య బట్టలు మార్చిం ఎండలు తట్టుకునేందుకు ఉపయోగ పడేలాగేపు. అప్పై. బ్లీడ్ మాటు వేసుకున్నాడు. వెడల్పాటి టై ని మూడువంతులు వెయిస్ట్ కోటులోకి తోసేశాడు.

“అయితే, బట్టలు మార్చిం నా భార్యని మార్చిపెట్టి పచ్చాడు. అదృష్టవంతులు అయితే అది మార్చింకోరి ఎంతో అందమైనది” అన్నాడు సోమయ్య.

నేం పిలుద్దాం” అన్నాడు చిన్నప్ప.

“అయితే, అదృష్టవంతులు మార్చిం నా భార్యని మార్చిపెట్టి పచ్చాడు. అదృష్టవంతులు అయితే అది మార్చింకోరి ఎంతో అందమైనది” అన్నాడు సోమయ్య.

“అయితే, అదృష్టవంతులు మార్చిం నా భార్యని మార్చిపెట్టి పచ్చాడు. అదృష్టవంతులు అయితే అది మార్చింకోరి ఎంతో అందమైనది” అన్నాడు సోమయ్య.

“పేనేజరు ఆఫీసులో లేనట్టున్నారు” అన్నాడు సోమయ్య.

“అయితే, అదృష్టవంతులు మార్చిం నా భార్యని మార్చిపెట్టి పచ్చాడు. అదృష్టవంతులు అయితే అది మార్చింకోరి ఎంతో అందమైనది” అన్నాడు సోమయ్య.

చిన్నప్ప ఇంటర్ కమ్యూనికేషన్ ఫోన్ అంది పుచ్చుకున్నాడు.

“అయితే, అదృష్టవంతులు మార్చిం నా భార్యని మార్చిపెట్టి పచ్చాడు. అదృష్టవంతులు అయితే అది మార్చింకోరి ఎంతో అందమైనది” అన్నాడు సోమయ్య.

“గోపీనాథ్ కూడా పెళ్ళాడన్నమాట. మా ఎరువుల డిపార్ట్

“అడుగో, మాంకూ ఇక్కడే వున్నాడు” అన్నాడు సోమయ్య. మాంకూ పళ్ళికెలిస్తూ ముందుకు వచ్చి చేతులు కట్టుకుని నుంచున్నాడు. మొహం ముడతలు పడిపోయింది. తెల్లటి వెంట్రుకలు కావిరంగు తల గుడ్డ కిందనుంచీ అక్కడక్కడా బయటికి కనిపిస్తున్నాయి. మోకాళ్ళ కిందకి జీరాడుతున్న అడ్డపంచె రంగు తెలియనంతగా మాసిపోయింది.

“ఇక్కడేం చేస్తున్నావ్ ? దొంగసారా కాస్తున్నావా, బద్మాల్ ?” అన్నాడు సోమయ్య.

“కాదు కాదు, దొంగ కాదంటే నెలకా. ఆరేమీల దొంగ మాకలేనిన కాణ్ణుంచీ మళ్ళీ ఆ యెదవ పనికాడి కెల్లనేడు”

సోమయ్య పొడవాడ ముగ్గురీ కావిరి ఒంగాడు మాంకూ. మేకులు గుడ్డ కిందకి కనిపిస్తున్నాయి. అదిగో బయటికి కనిపిస్తున్నాయి.

“అయితే మేమీ, ఇంకా బద్మాల్ కాదు. బద్మాల్ అంటే కాదు. మాంకూ, మాంకూ, మాంకూ పెద్దమనుషుల్ని గుడి దగ్గరకి తీసుకెళ్ళాం”

“సిత్తం”

చిన్నప్పవైపు తిరిగి సోమయ్య చెప్పాడు. “గాళిదేవరు హడా విడంతా పీడిదే. గుడి దగ్గరే పడుంటాడు. పూజల్లోనూ, జాతరల్లోనూ చూడాలి వీడి ప్రతాపం”

“ఎస్టేట్లో పనిచెయ్యడం లేదా ?” అడిగాడు చిన్నప్ప.

“వాడి మొహం పని. ఈ ఎస్టేటు చేసినప్పట్టారచి ఇక్కడ ఉన్నట్టున్నాడు. ఒక్కరోజయినా పని చేసేడంటే నాకు నమ్మకంలేదు”

“ఒయసయిపోయింది గందా !” మాంకూ వేలాడుతున్న చేతి కండరాల్ని తడిమి చూసుకుంటూ అన్నాడు.

“బలంగా వున్నప్పుడు మహా పనిచేసినట్టు” అన్నాడు సోమయ్య.

“సెయ్యికుంటానే తోటింత ఉద్దినోకొచ్చినాది కావోసు” చేతులు తిప్పాడు మాంకూ.

గంపీ దేవారిక్కిను కొచ్చెనా మగాత్తెం సూపగల్దురు" అన్నాడు మాంకూ.

“ఎవరేమన్నారా ?”

స్తోను మ్మకి తన మాటల్లో ఎక్కడైనా అవరాధం స్ఫురించి దేమోనని భయంపేసింది.

“అక్కణ్ణియిస్తే ఎంత నయగా వరాచిచ్చినా. ఆగ్గిహం వస్తే అంతరించి పట్టించి పట్టువరా భయం గాళిదేనయి” అన్నాడు తక్కినవాళ్ళ పైబి అంగు అంగు చేరిగిత్సే పట్టకట్టాడు భయం సచ్చాయి వాటి గురించి మాటాడకుండా వుండలేకపోయాడు.

మొగ్గి అధికమైన మ్మ అంగు మాటలవల్లనే వచ్చింది. అంతా అలా అని మాటలు వచ్చి పోయాయి. అంతా అలా అని మాటలు వచ్చి పోయాయి. కాఫీ మొక్కలు తిండిమొహం ఎరగనట్టు చిడిలిపోయి వుండేవి. వాటిని సంస్కరించి కొంత డబ్బు చేసుకొనేవరకూ మేంగిల్స్ వార్యాపిల్లల్ని ఇంగ్లండులో తన అన్న దగ్గర విడిచిపెట్టేడు. వాళ్ళని ఆశ్చర్యపరిచేటంత పెద్ద బంగళా కట్టిగాని ఎప్పటికీ వుంచననేవాడు. చివరికి బంగళా కట్ట గలిగాడు కాని, దాని ధోగం అనుభవించలేకపోయాడు. ఆ బంగళాలో వంటగది నుంచి వాడిన నీళ్ళు పోడానికి కట్టిన సిమ్మెంటు కాలువ గాళి దేవరు విగ్గిహం ఎక్కగా పోయేది. అది దేవరుకి అవచారిమని, వంట గదిని మార్చమనీ రూపొందినం మేంగిల్స్ ని ప్రార్థించేవారూ. అతను నవ్వి వాళ్ళని పొమ్మని కసిరాడు. దేవరు కాగ్గిహం కలుగుతుందనీ. అప్పుడు కీడు మూడవం తప్పదనీ హెచ్చరించాడు. మేంగిల్స్ లెక్క చెయ్యలేదు. మూడవమ్మకాలని పిసుక్కున్నాడు. పైగా అనుకున్న రోజుకి ముందే వెయ్యదల్చుకున్న కుర్చీలూ, బల్లలూ ఇతర సామాన్లతో

“పెద్ద బంగళా”

“మేంగిర్స్కి చాలామంది పిల్లలు ఉండేవారట. ఆరుగురు రనుకొంటాను. తరొక గది కట్టించి, అతిథుల కోసం ఇంకొకటి కట్టించాడు” అన్నాడు సోమయ్య.

“ఇది స్నానాలగదిలా వుంది” రెండో తెల్లబట్ట మనిషికి స్నానాల గది చూస్తే ప్రాణం రేచివచ్చింది. దాని పొడుగూ, వెడల్పూ, ఎత్తు మూడూ చూసి మొదలుకొని వెళ్ళుట వెయ్యేలో ఒక్క నిమిషంలో అంతా వేసేశాడు.

“స్నానాల గదులా మొదలుకొని పెంకులూ వుంటే పీ కింకీ అక్కర్లేదు” నవ్వాడు చిన్నప్ప.

“మొదటి కట్టించాడు చిన్న అంది, మొదటికి మొదటి ఎత్తింది.

“అన్నేళ్ళ క్రితం కూడా యింత విశాలంగా స్నానాల గదులు కట్టారంటే నమ్మలేకుండా వున్నాను” అన్నాడు.

“దీంట్లో వేసిన తొట్టె లవీ చూస్తే మరీ ఆశ్చర్యపోదురేమో మీరు. ఇంగ్లీషు తయారీలో ప్రత్యేక రకానివట” అన్నాడు సోమయ్య.

“సూత్తే కట్టు జిగీల్మనీది. సవద్రం నడాన్ని ముంచేసిను” అన్నాడు మాంకూ.

“ఆఁ !” తెల్లబట్ట మనిషి ప్రాణం కొట్టుకుపోయింది.

“అవును, మేంగళూర్ సముద్రంలో పారేయించేశాడు మేంగిర్స్” అన్నాడు సోమయ్య.

“ఎందుకు ?”

“వాటికి గాళిదేవరు శాపం తగిలింది. మళ్ళీ పాత ఇంటికిపోతూ మేంగిర్స్ కొత్త బంగళా స్నానాల గదుల్లో తొట్టెలూ, షవర్లు, అద్దాలూ,

అప్పటికి తయారై వచ్చిన కొద్దిపాటి కుర్చీలూ, సోఫాలునంటి విలువైన సామాన్లూ రెండు రెండెడ్ల బళ్ళకేసి పట్టుకుపోదామనుకున్నాడు. మొదటి బండి వంద గజాలు నడవకుండానే ఒక యెద్దు కూలిపోయి చచ్చి పోయింది. ఈ అవకాశానంతో సామాన్లు ఎట్టేట్లో ఉండడానికి వల్లకాదు, దూరంగా పారెయ్యాలని గోల బయల్పడింది”

“అమ్మయ్యకపోయారా ?” అడిగాడు తెల్లబట్ట మనిషి.

“అప్పుడంటాగే వుంది. పడిపోయిన బండిలో వస్తువులు తిరిగి
అంగారాకి పోయాయానికే ఎవ్వరినీ ఉప్పించలేకపోయాడు మేం గిర్నీ.
మరిగి మర్నాడు రావించింది అప్పుడు అది గిర్నీవూ అంగారావూ బదులు
అంగారావూ పోయాయానికే పోయాయి అమ్మలేదు”

మాంకూ.

“నిజంగా సముద్రంలో పారెయ్యలేదటగదా !” అన్నాడు
చిన్నప్ప. మాంకూ ఒకటి రెండు నిమిషాలు సంకోచించాడు.

“ఏటో దొరా, నాకు తెల్లు. ఆదయ్యన్నీ అట్టుకెల్లి యాపాన
వెట్టిండని యిక్కడోల్లు గుసగుసలాడుకునీ వోరు” అన్నాడు.

“మీరెవరూ మళ్ళీ ఒట్లర్ని చూశ్చేదా ?”

“ఏటిదికి : అడు బాగదీపోనాదంటా, యేడుత్తా వుంటానికి ఆడ
ముందోద్దేటి నేను : సేవుంచే నివ్వా సంపాదిచ్చాలి”

“వాడు డబ్బు గడించిన విషయం నిజమేనన్నమాట” అన్నాడు
 సోమయ్య.

“అదేవో, నాకెట్లా తెలుస్తది ? ఎట్లా గడించిందో, ఏపాటి గడించిందో నే నాదికాటికి పోలేదు, అచ్చాకు చెప్పనేదు, ఈ కుసున్ద్రు యెడ

“ఇక్కడ మాకు మాంకూ” అన్నాడు చిన్నప్ప ఉత్సాహంగా. మాంకూ వెనక్కి తిరిగాడు. సిమెంటుకాలవ అక్కడ కొట్టేసివుంది. అపైన నీళ్ళుపోకుండా రాళ్ళు ఒకదానిమీద ఒకటి పేర్చివున్నాయి. అక్కణ్ణించి మలుపు తిరిగి కొండకి రెండవవైపు నీళ్ళు పారడానికి కట్టిన సన్నకాలువ ఆనవాళ్ళు చూచాయగా కనిపిస్తున్నాయి. “ఈకాలవ ఎక్కడికి పోతుంది మాంకూ ?” అన్నాడు చిన్నప్ప.

మాంకూ ముసలి కళ్ళు బలవీరా చూచినాయి. చిన్నప్పని పరిశీలించి చూశాడు.

“ఏం మాంకూ” అన్నాడు చిన్నప్ప మళ్ళీ.

“దొర్లకి తెలీని యినయవేటి ?”

అన్నప్పని చూచి నీళ్ళు పారడానికి చూచుకున్నాయి మాంకూ.

“ఇక్కడికి” అన్నాడు.

అతను రోపల నుంచొకవోలె అది గొయ్యని తెలియదం కట్టం. కలుపు మోకాళ్ళదాకా మాంకూని కప్పేసింది.

సోమయ్యకి చెప్పలేనంత ఆశ్చర్యం వేసింది. చరచరా గొయ్యి దగ్గరికి వెళ్ళాడు.

“వంటింట్లో నీళ్ళు విగ్రహం దగ్గరికి వెళ్ళనే లేదన్నమాట !” అన్నాడు.

మాంకూ వున్న పళ్ళన్నీ బయటపెట్టి నవ్వాడు.

“అంతా తెలుసుందే దాచిపెట్టేవురా ?” పురిమాడు సోమయ్య.

“నేడుదారా” అన్నాడు మాంకూ.

“ఇంకా అబద్ధాలే, వెధవా !”

“నత్తెందారా, ఆడుపోయేతలికి నాకు తెల్లు” అన్నాడు మాంకూ.

“ఎవరు ?”

చూశాడు మాంకూ. నచ్చినట్టు తృప్తిగా కనుబొమ లెగరేసి బుర్ర
 ఆడించాడు. ఆ సాన్నిహిత్యానికి అరనిలో నిగ్రహం కట్టలు తెంచు
 కుంది. గట్టిగా నవ్వాడు. ఆ సవ్వ పెద్దదై ఇంకా పెద్దదై తోయ మారు
 మోగింది. వారిందాలని ఎవరికీ తోచలేదు. * * *

హరినాథుని మాంజ్జీ

మొరళీ ఆఫీసునుంచి వచ్చేసరికి రోజులాగే లలిత ఫైర్ ఫ్లేస్ ముందు కూచుని ఏదో అల్లుతూంది. రాగానే ఆమె నుదుటిమీదో, బుగ్గ మీదో చిన్న ముద్దుపెట్టి, పక్కనికూచుని కబుర్లు చెప్పడం ఆతనికి అలవాటు. కాని యివాళ ఆమెని చూడనట్టుగానే తనగదికి వెళ్ళి సూట్ కేస్ నద్దుకోడం ప్రారంభించాడు. 'ఇంకా కోపం తగ్గలేదన్నమాట' లలితకి నవ్వాచ్చింది. చేతిలో సామాను పక్కనున్న బల్లమీద పెట్టి, భర్త గదిలోకి వెళ్ళింది.

"డార్లింగ్ !" ఆప్యాయంగా పిలిచింది.

“ఊహ !”

“ఈవాళ్ళకూడా అలా మూతి ముడుచునుని వుండకు, ప్లీజ్ !”

టీజింగ్ గా అంది లలిత.

“నేను క్లబ్బులో దిగి నీకు కారు పంపిస్తాను” అన్నాడు మురళీ సూట్ కేస్ మూత బిగిస్తూ.

“ఈవాళ సరదాగా వుండవలసింది పోయి ఇలా వుంటే ఎలా ?”

అతని కోపం క్లింగులానికి పక్కమత్తుంచుంది లలిత.

మురళీ జవాబు చెప్పలేదు.

“నే వెళ్తున్నాను” అన్నాడు.

“టీ ?” అడిగిందామె.

“అవును. క్లబ్బులో దిగి నీకు కారు పంపిస్తాను” అన్నాడు మురళీ.

“అవును నీకు కారు పంపిస్తాను” అన్నాడు మురళీ. అతన్ని అనుసరిస్తూ.

“సరే” కారు స్టార్ట్ చేశాడు మురళీ.

“నిజంగా పంపాద్దు” ఇంజను హోరుతో వినిపించేలా గట్టిగా అరిచింది లలిత. “మినెస్ గేర్ నన్ను పిక్ చేస్తానంది”

‘సిల్వీ డార్లింగ్. చిన్నపిల్లాడు మోస్తరు’ అనుకుంది లలిత. ఎంత స్వల్ప విషయానికి ఎంత రభస ! మొగాళ్ళంతా ఇంతే. లాలించి రొంగదీయవలసిందేకాని వీళ్ళతో తర్కించి లాభంలేదు. ఇంత గొడవా తను రాత్రి ఫ్యాన్సీ డ్రస్ పార్టీకి వేసుకోదలచిన డ్రస్ గురించి అంటే ఎవరైనా నవ్విపోతారు.

ఎన్నోనాళ్ళుగా ఈ నాలుగు రోజుల కోసం ఎదురుచూస్తూంది లలిత. టీ తోటల్లో టీవీతం ఎంతో ఒంటరిగా వుంటుంది. ఇక్కడ చాలా భాగం కూలీలే. కొద్దిమంది గుమాస్తాలూ. ఫ్యాక్టరీ సిబ్బందికూడా

గొడవ చేశారు! ఇంతకీ తను చేసిందేమిలేదు, రోడ్డుకి కుడివేపున డ్రైవ్ చేసిందట. అందుకని ఎదురుగా వచ్చే లారీ వెళ్ళడానికి చోటులేక పోయింది. ఈ రోడ్డుకి కుడి ఎడమవేపు కూడానా అనుకుంది. ఇంత సన్న రోడ్డు ఏ పక్కనున్నా ఇంకొక వారు వెళ్ళడానికి చోటుండదు. అయినా లారీ డ్రైవరు ఏమీ అనలేదు పాపం. జాగ్రత్తగా రివర్స్ చేసుకుని వెళ్ళడానికి చోటు ఇచ్చాడు. అతనికి లేని బాధ ఈ మొగాళ్ళ కెందుకో?

అయినా, క్లబ్బులో పెళ్ళుతం పెట్ట గొడవ, తమ బంగళానుంచి
క్లబ్బులో వదిలిన మెట్టు, వదిలిన మెట్టు దానిదేమిటానో మెలికలు
తరిగిపోయాయి. వారికి ముందుగా మెట్టి గదిలో క్లబ్బులో వెళతారు.
మెట్టి గదిలో, మంగళాక్షరం ఉన్న మిగతా రోజుల క్లబ్బు చిన్న
రోజుల క్లబ్బునూ. అ రోజుల్లోనూ వాటిని మెట్టి గదిలో
ఉంచుకుంటారు. తరిగి పోయిన వాటిని మెట్టి గదిలో
ఉంచుకుంటారు. విసుగు పట్టినా, ఫుల్స్ రోజుల్లో క్లబ్బు నిండునా
పుంటుంది. నెలకొక సారయినా ఏదో పంకమీద, టాంబోలా ఈవినింగ్
అనో, బ్రిడ్జిగేమ్ అనో, టిస్ట్ డ్రైవ్ అనో, లగ్గర్ వీక్ ఎండ్ అనో,
క్లబ్ డే అనో, క్రిస్మస్ ఈవ్ అనో ఏదో పేరుపెట్టి మంచి డాన్సు,
డిన్నర్ ఏర్పాటు చేస్తారు. వాటికోసం కాచి పెట్టుకుని కూచుంటుంది
లలిత.

ఈ పార్టీల్లో చూడా ఎంతో ఉత్సాహ వంతమైంది బ్రయాంగ్యు
లర్ ంగ్గర్ పీక్ ఎండ్, వీక్ ఎండ్ అని పేరే కాని నాలుగు రోజులు
పార్టీలు జరుగుతాయి. నీలగిరీస్ నుంచీ, కొచ్చిన్ నుంచీ, మునార్ నుంచీ,
టీలోకానికి సంబంధించిన ఆఫీసర్లు, వాళ్ళ భార్యలు, పిల్లలు అంతా
వస్తారు. వచ్చేది ంగ్గర్ షుట్ బాల్ ఆటలకే కాని ఆటకంటే ముఖ్య
మైంది, ప్లాంటర్స్ అందరూ కలసి కులాసాగా కాలం గడపడం. ఆ
రోజుల్లో క్లబ్బు కొత్తకోభతో వెలుగుతుంది. కొత్త మొహాలు, కొత్త

ఏనమై క్లబ్బు కోలాహలంగా వుంది. నవ్వులూ, గ్లాసుల గల
గలా, బెల్లాన్లు పగులుతున్న గీతారం, బ్యాండుగోలా, ఒకదాంట్లో ఒకటి
కనిపిపోయి అనిర్వచనీయమైన అహ్లాదం క్లబ్బంతా ఆవరించి వుంది.
దాన్లు ఫ్లోరోమీద అప్పుడే అరడజను జంటలు దాన్లు చేస్తున్నారు.
బ్యాండు స్ట్రోట్రాట్ మోగుతూంది. ఒకటి రెండు స్టోనెంబర్ల తరువాత
స్థాయి హెచ్చుతుంది. జాజ్ మ్యూజిక్ లోకి దిగుతుంది. ఇంకొంత సేపటికి
బ్యాండ్ లీడరు ఇంకా ఉత్సాహవంతమైన నెంబర్లు మొదలు పెడతాడు.
తరువాత దాన్లు ఫ్లోరోమీద వున్న జంటలు ఏది కోరితే అది వాయిస్తాడు.
కొన్ని చిలిపినా వుంటాయి; కొన్ని కొంటెగా వుంటాయి; కొన్ని హెచ్చు
స్థాయిలో వుంటాయి. వాటి గమనానికి ఆడవాళ్ళు తట్టుకోలేరు. మగవాళ్ళు
నవ్వుతారు. వాళ్ళని తమంత తగ్గరగా రిప్పడానికి ఈడ్చేటంత పర్యం

తం చేస్తారు. ఇంకొందరు పార్శ్వర్థని గాలిలో ఎత్తి తిప్పుతారు. అదంతా ఒక సందా. ఆ సరదాలన్నీ ముందు ముందు వున్నాయి. ఇప్పుడు మొదలు కొబ్బరి స్టోనెంబరుకి దాన్లు చేస్తున్నారు. కాని అందరు రాబోయే దాన్లులమీద పునరు పెట్టుకునే వున్నారు. కొందరు ఇంకా దాన్లులోకి దిగలేరేమ. దాన్లులోకి పక్కనున్న సోఫాల్లో, కుర్చీల్లో, బల్లలమీద, మార్ కర్నీల ఎక్కడపడితే అక్కడ కూర్చుని, కొందరు నుంచునివున్నారు. అందరి పక్కనూ ఒక స్టాండు పొదిమం వుంది. ఇంగ్లీషువాళ్ళం వాటిని వున్నట్లుగా, మో పో వర్జీస్ తాను వున్నాడు. పర్సన్ వున్న ఇంకి త్తూ కొంత వీళ్ళు వున్నాడు. ఇంగ్లీషువాళ్ళు ఆరెంట్ తాగుతోవో, పానీ తాగుతోవో వున్నట్లుగా వున్నాడు. అక్కడ బస్సువాళ్ళల్లో కొందరు వాటిలో వున్నట్లుగా వున్నాడు. ఇంగ్లీషువాళ్ళలో వున్నట్లుగా వున్నాడు. ఇంకొందరు వాటిలో వున్నట్లుగా వున్నాడు. అంతా బస్సులో వున్నట్లుగా వున్నాడు. అంతా యువకులు, పంజాబీ వడ కూ, గైడ్ వాంతులు కూడా వున్నట్లుగా, పల్లెవడుచులు, కాడా జాతి మనుష్యులు, రెడ్ ఇండియన్లు, బ్లౌస్, గంగిరెమ్మల వాళ్ళు, పాముల వాళ్ళు, టీ రోటల్లో కూర్చుంటున్నారు. ఒక పాములవాడు, పంజాబీ యువతితో దాన్లు చేస్తున్నాడు. టీ రోటల్లో కూర్చుంటుంది. అంతా యువతిని తనతో దాన్లు చెయ్యమని అర్థిస్తున్నాడు.

క్లౌన్ దగ్గరతో మురళీ ఒకమూల సోఫాలో కూచున్నాడు. నల్లటి పొడుగాటి గుడ్డ తోపి, తెల్లని రబ్బరుముక్కు, మేకప్ చేసుకున్న కళ్ళు, రంగు రంగుల బట్టలూ కడుపుబ్బ నవ్వు పుట్టించేలా వున్నాయి. కాని ఈ క్లౌన్ దాన్లు ఫ్లోర్ మీద వికారచేష్టలుచేసి, అందరినీ నవ్వించి అనందంగా గంతులెయ్యడానికి బదులు ఏదో దీర్ఘాలోచనలో మునిగి పోయాడు.

తను గోరంతలు కొండంతలు చేశాడేమో అనిపించింది మురళీకి,

“ఎంత అందమైన రాత్రి .”

ఆమె కళ్ళలోకి చూస్తూ అన్నాడతను మళ్ళా.

ఆమె నుదురు అతని పెదవులదాకా వచ్చింది. ముద్దుపెడితే ?

“మీకు మాటలు రావా ?”

అని నవ్వాడు మురళీ.

“ఇంగ్లీషు” అని రాదని సంజతేసింది హోటల్ యువతి.

“ఓహో. ఇంగ్లీషు రాదన్నమాట”

మురళీ ముందుగా మునిమాట్లాడిన తర్వాత ఇంజనీరింగ్ చేసినా వరకు

కుండన్నమాట ఈవిడ.

“పోనీ అర్థమౌతుందా ?” అడిగాడు.

“ఓహో !” అందావిడ.

మురళీ ముందుగా మునిమాట్లాడిన తర్వాత ఇంజనీరింగ్ చేసినా వరకు

మురళీ అన్నాడు.

“బయట వెన్నెల ఎంత అందంగా వుందో”

ఆమె మాట్లాడలేదు.

“రోటలోకి వెళ్ళి చందమామని చూద్దామా ?”

అడిగాడేదీని మురళీ సమాధానానికి ఎదురు చూడలేదు. ఆపిడ

చెయ్యిపట్టుకుని రోటలోకి తీసుకువెళ్ళాడు.

“ఈ వెన్నెల్లో మీ అందానికి దాసుడుకాని మగాడుండడు” అని

నవ్వాడు.

ఆమె చిరునవ్వు నవ్వింది.

“ఇంక మీ వేషం కట్టిపెట్టి మాట్లాడొచ్చు”

అది కట్టునాట్లకి వ్యతిరేకం అన్నట్టు బుర్ర అడ్డంగా తిప్పిం

దావిడ.

“డార్లింగ్....” అత నాశ్చర్యపోయాడు. ఇంకా ఏదో అస
బోయాడు. కాని ఆమె పెదవులు మాటల్ని పైకి రానియ్యలేదు.

* * *

“డార్లింగ్! పెళ్ళయి రెండేళ్ళు కావస్తున్నా నీ వాచిలర్ పెక్కిలే
మరిచిపోలేదు” నవ్వింది అలిత.

మురళీ సిగ్గుతో మాట్లాడలేకపోయాడు.

“మొదటిసారి మనం జిందాగా వచ్చుకో ఇంపిమెంట్లో దే
కావాలి” అనిపిస్తుంది ముగ్ధా అని మురళి వాదించాడు.

మరిగి జీవించేందుకు ముగ్ధా పెక్కిల రోజులు అంతమైన
యెందులకు అలా అనిపించి మురళిని అలాగే కాదు ప్రేమతో
మూడునెల్ల తరువాత ఆ యువతిని పెళ్ళాడాడు.

“డార్లింగ్! నీన్నా నాకు పెట్టలేకపోయాడు” అంది అలిత.
“కాని వెన్నెలా, కాదురైదు అంటు మొదలుపెట్టగానే నీ బండారం
బయటపడిపోయింది. తరువాత మన కారు నగ్గరికి తీసుకువెళ్ళడంతో
పున్న అనుమానం కాస్తాకూడా తీరిపోయింది”

తన బండారం బయట పడిపోయినందుకు మురళీ ఏమీ చింతించ
డంలేదు. అతన్ని బాధపెడుతున్న సమస్య గైషా డ్రస్సులో వుండ
వలసిన అలిత హవాయ్ పిల్లగా ఎలా మారిందా అని:

“అదా, ‘కిమోనో’ నీ కిష్టంలేదని మిసెస్ పేంటర్కి యిచ్చి
ఆవిడ హవాయ్ రోబ్స్ నేను తీసుకున్నాను”

అలితని చేతుల్లో ఇముడ్చుకున్నాడు మురళి.

* * *

నాటకము

రెడ్డింపు బరువు వేసుకుని, లారీ మూలుగుతూ కొండ ఎక్కి
 ఎక్కడు పెద్దబజార్లో అగింది. పేరుకి పెద్దబజారు కాని ప్రొప్పెట్టాటి
 ఎక్కడు పెద్దబజార్లో నాలుగే నాలుగు మకాదాలు. రెండు కిరాణీ దుకా
 నాలు. ఒక కాఫీ 'క్లబ్బు'. నాలుగో దుకాణంలో ఒక థాగం మంగలి
 షాపు, రెండోథాగం జోళ్ళ షాపు. దుకాణాల్లో మనుష్యులు గుమ్మం
 లోనుంచి బయటికి లొంగుచూసి, "సామాన్లువచ్చాయ్" అన్నారు.
 ద్రైవరు దిగి గారికి లారీ ఇంజను చల్లారడానికి బో నెట్ తెరిచిపెట్టాడు.

తనీ, మాటమర్యాద కలవాడనీ పేరు. గత మూడు సంవత్సరాలుగా చెట్టియార్ స్నేహం కలిశాక వ్యాపారం జాగా నృద్ధికూడా అయింది. అతని పచ్చదనం గౌండర్ కి ఎప్పుడూ కన్నెర్రగా వుంటూనే వచ్చింది. ఇప్పుడు సెందాడురై పోయి వేలుపిల్లై ఏడుస్తుంటే పోటీ నేకుండా వ్యాపారం వృద్ధి చేసుకోవడానికి కలలు కంటున్నట్లున్నాడు గౌండర్.

చెట్టియార్ వేలుపిల్లై దుకాణంలో అడుగు పెట్టేసరికి పని ముగిసినా, పనులైదుగురు ఎడ్డేడు కూర్చోబా కలిసి పచ్చిని అడుగుతుంటున్నారని చెప్పింది. అది వేలుపిల్లైకి తెలియజేసింది.

“దుకాణం తెరవనైనలేదే!” అడిగాడు చెట్టియార్.

“యజమాని తెరవాద్దన్నాడు” అన్నాడు పనికూర్చాడు.

చెట్టియార్ కష్టమై ఉన్నాడు. కాబట్టి, కాబట్టివరకే, దీని, దుకాణంమీదపలా, నీలకాండలూ, తను పోయిన వారం ఇచ్చిన కాయగూరలన్నీ ఎండి పోతూ పడివున్నాయి. విప్పిన మూటల్లో పప్పు, దియ్యం ఎలుకలు చెల్లా చెదరుచేశాయి. చెట్టియార్ కి వేలుపిల్లైని తలుచుకుంటే జాలిపేసింది. పనికూర్చాళ్ళమీద కోపం వచ్చింది. విసురుగా బయటకివచ్చి అరిచాడు.

“యజమాని కష్టాల్లోవుండి కొట్టు తెరవాద్దంటే గంగిరెద్దులాగా తల డిఁకొట్టి పచ్చిను ఆడుకొంటున్నారన్నమాట. ఈ కాయగూరలన్నీ ఎలా ఎంచుకూ పనికిరాకుండా పోయాయో చూడండి” ఈపాటికి చెట్టియార్ రాక పని పందాయితీ పెద్దలు కోళందవేలూ, అశ్వేదం, కొండాయ, ఇంకా ఎడ్డేడు కూర్చోల్లో పెద్దా చిన్నా వేలుపిల్లై దుకాణం దగ్గర గుమిగూడారు.

“కుక్కోళ్ళ తప్పునేమి. ఏలుపిల్లై న సేమిరా కొట్టుతియ్యసని పట్టి కూసున్నాడు” అన్నాడు కొండాయి.

“ఇంత గండిసిల్లయిన పొట్టలో ఓసుకోకుండా గుడికాడ పడి గావును కాత్తున్నాను. సర్తాడో ఏమో!” అన్నాడు కోళందవేలు.

“నిజంగానా ?” అడిగాడు చెట్టియార్.

“నిజంకాదేమోలే అబద్ధమేటి? ఎవరైనా బాడు అట్టికెత్తే సర్తాడు. ఇంత టీ తాగి నెట్టుకొత్తన్నాడు”

“అలాంటిది గుడి సిక్కియో చూపించండి” అన్నాడు గోపాల చెట్టియార్.

అందరూ గుడివైపు బయల్దేరారు.

“ఈ గుడివేపే కానేకాదు. ఏలుపిళ్ళైని దనలచ్చి వారిించింది”

“గుడేనేటి, సెందామరై అదుట్టుం తేలేదేటి ?” అన్నాడు

గోపాల చెట్టియార్ విని ఊరుకున్నాడు. మూడు నాలుగిళ్ళుగా అతను అండురై ఎన్నేట్లలో వ్యాపారం చేస్తున్నాడు. గత మూడేళ్ళలోనూ అతనికి వేలుపిళ్ళైలో మంచి స్నేహం కుదిరింది. అనూ వేలుపిళ్ళై మొదటిసారి కలుసుకోడం, వేలుపిళ్ళై సెందామరైని తీసుకు రావడం నాలుగయిదు నెలల తేడాలో జరిగాయి. సెందామరైకి పూర్వం వేలుపిళ్ళైకి ఇంకొక పెళ్ళాం వుండేదట. వేలుపిళ్ళై ఎన్నోసార్లు చెప్పిన పాతకథింతా చెట్టియార్ తలలో మెదిలింది.

వేలుపిళ్ళై పది వన్నెండేళ్ళ క్రితంవరకూ పోర్చుగీస్ ఎన్నేట్లలో కూర్చుని పనిచేస్తూ వుండేవాడు. ఒకసారి ఎన్నేటు కండక్టరుతో మూలం మూలం వచ్చి “నువ్వెంత, నీవనెంత” అని పని మానేసి వ్యాపారంలో దిగేడు. వ్యాపారం అంటే వందలమీదా, వేలమీదాకాదు. కొండల కిందవున్న పొల్లాచీ సంతలో లక్ష్మీవారాలు అమ్ముడేపోగా మిగిలిన

ఉల్లిపాయ, చింతపండు, కామగూరయా కాని పోర్నెస్సులు ఎస్టేటు కూలీలకి లాభాలకి అమ్మేవాడు. అతనంటే కిట్టని కండక్టరుకి ఇది కంటకంగా వుండేది. అసభికారంగా లైసెన్సు లేకుండా దుకాణం పెట్టినందుకు అధికారులకి అప్పజెప్పుతానని బెదరించాడు. కాని, అప్పుడున్న దుకాణం జూడ కండక్టరుకు చూడాయగా తెలియగానే మాయమైపోయేది. అంగడి చిన్న చేతినందితో ఇరుక్కుపోయేది. తిరిగి కండక్టరు వెళ్ళిపోగానే మరొకం ఏమూడు. ఇలా సాగుతున్నా అతని కిది సర్దులేదు. అతనిమీద అధికారులు మళ్ళీ దౌడులు వేసారు ఎస్టేటు చేసేవారు దగ్గరికి పోయి మరొక ట్రాక్టర్ తో మరొక దుకాణం ఏర్పాటు చేసుకున్నారు. అంగడి చిన్న చేతినందితో ఇరుక్కుపోయేది. తిరిగి కండక్టరు వెళ్ళిపోగానే మరొకం ఏమూడు. ఇలా సాగుతున్నా అతని కిది సర్దులేదు. అతనిమీద అధికారులు మళ్ళీ దౌడులు వేసారు ఎస్టేటు చేసేవారు దగ్గరికి పోయి మరొక ట్రాక్టర్ తో మరొక దుకాణం ఏర్పాటు చేసుకున్నారు. అంగడి చిన్న చేతినందితో ఇరుక్కుపోయేది. తిరిగి కండక్టరు వెళ్ళిపోగానే మరొకం ఏమూడు. ఇలా సాగుతున్నా అతని కిది సర్దులేదు. అతనిమీద అధికారులు మళ్ళీ దౌడులు వేసారు ఎస్టేటు చేసేవారు దగ్గరికి పోయి మరొక ట్రాక్టర్ తో మరొక దుకాణం ఏర్పాటు చేసుకున్నారు.

ఇప్పుడు కచ్చితం రేకపెట్టించి మోహరి, పేదపిల్ల వ్యాపారం అప్పుడుమాదా అభిసాటిగా రేకపోలేదు. పేదపిల్ల తరగతుండా అతడు వెళ్ళి చేసుకున్నాడు. తరువాత మూడు నాలుగేళ్ళలో భార్యకి మెడనిండా బంగారపు వస్తువులు చేయించాడు. కంచి చీరలు కొన్నాడు. అద్దాలు అతికిన పందిరి పట్టమంచం కొన్నాడు. రెండుమూడు కుర్చీలు చేయించాడు. వేలుపీఠేకి సీరి అబ్బడంలో తనపేరు చిరస్థాయి చేసుకోవాలని కోరికపుట్టింది. పేరు శాశ్వతంగా నిలిచే దానం ఏదైనా చెయ్యడానికి నిర్ణయం చేసుకుని ఎస్టేటు కూలీలతో సంప్రదించాడు. వినాయకుని గుడి కావాలని అడిగారు కూలీలు. 'సరే' అన్నాడు వేలుపీఠే. ఇలా డబ్బు దుకారా చెయ్యడం వేలుపీఠే భార్య పవనాళికి సర్దులేదు. పవనాళి ఇష్టంలేందే వేలుపీఠే పవనీ చెయ్యడానికి వీల్లేదు. అంగడిమీద వచ్చే ఆదాయం ప్రతి సాయంత్రం పవనాళి లెక్కలుకట్టి తీసుకుని దాచేది. ఇంటపెత్తనం అంతా ఆవిడదే. అసలు ఆపిడ వేలుపీఠే తండ్రి బమ్మ

కూడా సరిగ్గా చూడదని వదంతి. అతను గడించినదంతా నగలకీ, బట్టలకీ, పుట్టింటివాళ్ళకీ ఖర్చు పెట్టేదట. దీంతో ఎంత నిజంవుందో దేవుడికి ఎరుక ! ఒక్కమాట మాత్రం నిజం. వేలుపిళ్లై, పవనాళ్ ఎప్పుడూ కీచలాడుకొంటూ వుండేవారు. ఒకటి రెండుసార్లు పవనాళ్ మొగుడి మీద కోపగించి మూటా ముల్లే నట్టుకుని పుట్టింటికి పారిపోయింది. తిరిగి రెండు మూడు వారాల తరువాత వచ్చినప్పుడు వేలుపిళ్లై ఏలుకో నని నీళ్ళుంచి మునున్నాడు. అప్పుడు ఎద్దేమి కారణం మునునీ ఏర్పాటు చేసి, పవనాళ్ ని మ చలించి పుట్టింటికి రావలసిందిగా చెప్పాడు.

చుకుపడింది.

అప్పటినుంచీ కొన్నాళ్ళు అలాగే వెళికి స్నానానికి నీళ్ళు పెట్టడం, భోజన సదుపాయం చూడడం మునేసింది. ఇంకొక విషయం ఏదైనా అయితే వేలుపిళ్లై పట్టు విడిచే నేవాడు. ఇది దేవుడులోపని. చివరకు గుడి కట్టిద్దామనుకున్న తరువాత తిరుగులేదు. తప్పు లెక్కలు చూపించి, కొందరు భాతాదారులతో లోపాయకారీగా ఒడంబడికలు చేసుకుని, తన అవసరాలు తగ్గించుకొని, అదాచేసిన డబ్బులో గుడి కట్టడం ప్రారంభం చేశాడు. వారి కాలంవరకూ ఈ విషయం పవనాళ్ చెవిని పడ నియ్యలేదు. చివరకి అవిడకి తెలిసినప్పుడు వ్రళయం బద్దలయింది. ఒక వారం రోజులు వేలుపిళ్లై టీ 'కల్లు'తో ఆకలి దప్పకను తీర్చు కున్నాడు. ఆనాటినుంచీ వేలుపిళ్లై చేతిలో డబ్బు లాగడం మునేసింది. అప్పటికి గుడి ఉపరిభాగం తయారైవుంది. నిజానికి దాన్ని గుడి అన

దానికి వీల్లేదు. అనలు వేలుపిళ్లై సంకల్ప. కూడా వినాయకుడి విగ్రహాన్ని ప్రతిష్ఠించి, దాన్ని ఎండావాసల నుంచి కాపాడేందుకు చిన్న గోపురం కడదామని. అందుకు అనుగుణంగా ముందుగోపురం లేచింది. మఱురై నుంచి నలుగురు శిల్పుల్ని పిలిపించి పని పూర్తిచేయించాడు వేలుపిళ్లై. చిన్నకొండమీద వంద అడుగులు చదునుచేసి అందుగల చదరంతో గోపురాన్ని లేవదీశాడు. మూడడుగుల ఎత్తున అరుగు: దాని మీద నాలుగు రాతి స్తంభాలు: ఆ స్తంభాలమీద చిన్న గోపురం. గోపురం మీద అరుగు మూడు విగ్రహాలు: శివుడు, వినాయకుడు, నంది. మూడు విగ్రహాలను విగ్రహాలమీద పెట్టి వేలుపిళ్లై పూజించి అవి పెట్టాడు. దాని పక్కనే తనవారిని నిలిపివేసి, తన గోధూనాను తిన్నాడు. పెట్టి కడమీద ఉంచాడు. ముందుగా వాడు విగ్రహాలను నిర్మించి కడవాడు. విగ్రహాల పూజించాడు. దబ్బు లేకపోవడం అతన్ని కుంగదీసింది.

విగ్రహం ప్రతిష్ఠించడం అంటే మాటలతో పనికాదు అన్నది అతను సంప్రదించిన బ్రాహ్మణులు. వినాయకుని ప్రతిష్ఠ శాంతి కోరుతంది. నాలుగయిదువేల రూపాయలైనా కావాలి. తనదగ్గర పట్టునువి పది రూపాయలైనా లేవు. విచారంతో కృశించిపోతున్న వేలుపిళ్లైకి ఎవరో ఒక ఉపాయం చెప్పారు. ఒకసారి ప్రతిష్ఠించిన విగ్రహాన్న దొంగిలించి తీసుకువచ్చినట్లయితే శాంతి అవసరంలేదు. అందరి మంచి కోసం చేసినపని దొంగతనంలోకి లెక్కకి రాదు. పైగా, గర్భగుడిలో విగ్రహాన్ని దొంగిలించడంలేదు. ఏ పెద్దశివాలయంలోనో బయట పరాదరణగా పడివున్న విగ్రహాన్నే ఏరుకుంటున్నాడు. గుండె దిట్టవయసుకుని కొన్నతూరు శివాలయం అవరణలో వినాయక విగ్రహాన్ని తీసుకురావడానికి నిశ్చయం చేసుకున్నాడు. దానికి మార్గం తక్కువ అవుతుందా? ముగ్గురు నలుగురు రోడులేకుండా గాత్రిపూట విగ్రహం సంగ్రహం

అగ్గిపుల్ల ఆరిపోయింది. వేలుపిల్లై ఇంకొకటి వెలిగించలేదు. చీకట్లో తన కథ చెప్పేడు. రాత్రికి ఒకమూల పడుకోనిస్తే మన్నాడు వెళ్ళిపోతా నన్నాడు.

“ఒకమూల పడుకొని వుండడు. వెచ్చగా, సెందామరై కౌగిట్లో బిగదీసుకుని గడిపివుంటాడు. ముసలాడు సరిగ్గా చెప్పడు”

గోపాల చెట్టియూర్కి ఇంత విచార నమమంలో చూడ నవ్వొచ్చును. తన ముసలక్కల అంగు వేలుపిల్లై గురించి సెందామరై గురించి పోలీస్ పాట్లలో అన్నాడు. అలా పాట్లం నీల విడిచింది. మళ్ళీ అలా పోలీస్ పాట్ల వేలుపిల్లై అన్నట్లు అవతలి వారు నీలను కథ మీదికి మళ్ళాయి.

అలాగే పోలీస్ పాట్లలో పోయింది వేలుపిల్లైకి. పొల్లాచీలో చిన్న యిల్లు కుదిర్చి వుండాడు. రెండు రోజులకి, మూడురోజులకి ఏదో సాకుమీద పొల్లాచీ వెళ్తూ వుండేవాడు. ఒక్కొక్కప్పుడు కొండకిందకు పోతున్న ఏ లారీ డ్రైవరు చేతిలోనో రూపాయో అర్ధో పెట్టి రెండో కంటికి తెలియకుండా పోయి వచ్చేవాడు. ఇది క్షేమంకాదని అతనికి తెలుసును. కాని దానిగురించి ఆలోచించి బుర్ర పాడుచేసుకోలేదు. జరిగినన్నాళ్ళయినా సుఖం అనుభవించాలి గదా !

వేలుపిల్లై మోసంచేసి నగలు చేజిక్కించుకున్నాడని తెలుసుకోదానికి పవనశోకి అడ్డేకాలం పట్టలేదు. ఈసారి అతనికి వంట చెయ్యడం మానెయ్యడమే కాకుండా ఏడుపులూ, పెడబొబ్బలూ మొదలు పెట్టింది. దారినపోయే వారందరితోనూ ఫిర్యాదు చేసింది. చుట్టు పక్కల వాళ్ళు చూడకుండా మొగుణ్ణి అడపా తడపా చీపురుతో మొత్తింది. ఇది జరిగిన రోజునే వేలుపిల్లై పరారి అయిపోయేడన్నారు. నిజానికి అతను సెందామరైతో పొల్లాచీలో కులుకుతూ కూచున్నాడు. వారం రోజుల

“నుంచి ముందాకొదురు” అనుకున్నాడు చెట్టియార్. బట్టవల మీదపడ్డ వర్షపు చినుకుని ఎడంచేత్తో తుడుచుకుంటూ.

“పిళ్ళికి సామాను అప్పిచ్చి వ్యాపారం నిలబెట్టడంలో స్నేహం మొదలయినా, నెందామరై వల్లకదా ఇన్నిసార్లు నేను కొండమీద కొచ్చేదీ”

పాతజ్ఞాపకాలు ఇంకా అతన్ని వెంటాడాయి.

నెందామరైకి కలవరములను చెట్టియార్ అప్పుడప్పుడూ చాకీలు వేసుకుంటూనే ఉన్నాడు. గురించి వచ్చినప్పుడు నెందామరై ధోడగుల దుండాలమీదకి వెళ్ళి వచ్చినప్పుడు నెందామరై అలాగే ఉన్నాడు. అలా పర్యవేక్షమయ్యేవాడు కాదు.

“దిట్టమైనముంద, అందర్నీ మంచిచేసుకుంది”

నెందామరై గురించి ఆలోచించకుండా వుండలేకపోయాడు చెట్టియార్.

నెందామరై మకాశంమీద నవ్వులొలకతోస్తూ కూర్చోడం, చీన్న పెద్దా చేశాకోళలాడుతూ గంటలతరబడి కొట్టుకొట్టు మూగి వుండడం, ముసలితొక్కులు సహితం నెందామరై చేతి వేళ్ళని కాకుతూ పీడిలు అంది పుచ్చుకోడానికి అక్కర్లేకపోయినా కొనుక్కోడం అంతా అతని కళ్ళకు కట్టినట్టయింది.

“నిజంగా దీని తెలివితేటలవల్ల నెగ్గుకొచ్చింది కాని పవనాళ్ళ అలా పరుచుకు పడినందుకు ఇంకొకరి చిట్టుకోగలదా ?” అనుకున్నాడు.

సామానులో పుట్టింటికి పోయింతరువాత పవనాళ్ళ యధాప్రకారం రెండువారాలకో, మూడు వారాలకో తిరిగి వేయపిళ్ళె చగ్గింటి వచ్చేమ్య లేదు. రెండుమూడు నెలలకికూడా రాలేదు ధైర్యంచేసి వేయపిళ్ళె నెందామరైని ఎప్పటికీ తీసుకొచ్చాడు. ఈ విషయం విన్న పవనాళ్ళ ఒకనాడు

తండ్రిని వెంటబెట్టుకొని దెబ్బలాటకి దిగింది వేలుపిల్లై గుండె జారి పోయింది. సెందామరై పంచాయతీ ఏర్పాటు చేయించమంది చెప్పకుండా చెయ్యకుండా పారిపోయిన పవనాళిని వేలుపిల్లై ఏలుకోవలసిన అవసరం లేదని పంచాయతీ తీర్పు చెప్పింది. విడాకులు సంచర్భంలో అనవారు ప్రకారం ఇంట్లో అయిదు రూపాయలు పరిహారం కూడా వేలుపిల్లై మొదటి భార్యకి ఇవ్వనక్కర్లేదని చెప్పింది. పవనాళి పుట్టింటికి పారిపోయినప్పుడు తీసుకుపోయిన సామానురే వినాకుల పరిహారానికి చెల్లుబెట్టింది.

అయినా పవనాళి గయ్యాళిమండ. దాని కవ్వలసిందే”
చెట్టియూర్ సెందామరైకి పక్షిహితం చూపించమిందా ముండలేక పోయాడు. దిగువైన రవికలోనుంచి పొంచిచూసే సెందామరై చనుకట్టూ, ఆస్థాయత ఒలకడోసే పెరిమల సొంపూ, మంచి చెడ్డలు ఆలోచించనివ్వని వెచ్చని కౌగిలింతా, మగతనాన్ని కలత పెట్టే పొంగు యాసనం అతనికి జ్ఞాపకం వచ్చాయి. ఈ సమయంలో ఇటువంటి ఆలోచనలు రావడం అతనికి సిగ్గువేసింది.

“అడిగో ఏలుపిల్లే” అన్నాడు కోళందవేలు, మారంగా కనిపిస్తున్న వినాయకుడి గుడి మెట్లుమీద ఆనుకుని మామన్న వేలుపిల్లైని చూపిస్తూ.

మాసిపోయిన గుడ్డలూ, చింకితలూ, దట్టంగా పెరిగిన గెడ్డిం, చిక్కిపోయిన శరీరం, వేలుపిల్లై ఆకారం చెట్టియూర్ని భయపెట్టింది. సెందామరై పోవడం వేలుపిల్లైని ఇంత కదిలించివేస్తుందని అతడు ఊహించనైనా లేదు. సెందామరైమీద కోపం వచ్చింది.

“కృతఘ్నురాలు” అనుకున్నాడు.

“పిచ్చేత్తాలచింది యాడికి” అశ్వద్వందం వేలుపిల్లైని చూస్తూ అన్నాడు.

“పిచ్చేమరి, నిచ్చేపంలాటి వవనాళని తగిలేసేడు. ఈ ముండ
రోసం రేత్తరీ పగలూ ఒకే ఏడుతున్నాడు. సోదైం” అన్నాడు కొళండ
చేలు.

“ఎరియూరోకం. ఈరంతా గోలెడతన్నా దాని యినయం ఈడి
కాడికి రానేదు” అన్నాడు ఎన్నాసిముత్తు.

అప్పుడు, ఎన్నాసిముత్తు చెట్టా కమానంగా నొక్కి. “ముంపా
నెయి” అని అంటూ చెట్టును తాకింది. అప్పుడు గోపాల చెట్టియార్ అన్నాడు
“అయ్యో! ముత్తు నీలాడు. చెట్టును తాకింది. ఇది నిజమే.”

అప్పుడు అది చెట్టును తాకింది. ఇది నిజమే. అప్పుడు
అది చెట్టును తాకింది. ఇది నిజమే. అప్పుడు అది చెట్టును తాకింది.
యార్ కి వినబడేలా.

“నిజంగా పిల్లైని దద్దమ్మనిచేసి అడించిందీ ముండ” అనుకున్నాడు
చెట్టియార్.

చుట్టుపక్కల ఆవేశంలో అతను మువిగిపోయాడు.

“ఈ దొంగముండ చచ్చిపోయినందుకు అమాయకుడు ఇల్లా,
ఒళ్ళూ గుల్లచేసుకుంటుంటే చూస్తూ ఊరుకోలేను. దాని సంగతి బయట
పెట్టేస్తాను” అనుకున్నాడు.

“మీరందరూ ఇంటికి పొడి, పిల్లైని నేను తీసుకొస్తాను”
అన్నాడు తక్కినవాళ్ళవైపు తిరిగి.

చెట్టియార్ ని చూసి భోరున ఏడ్చేడు వేలుపిల్లై.

“పెద్దవాడివి నువ్వే ధైర్యంగా వుండకపోతే ఎలాగ” గుండెలమీద
ఒరిగిన వేలుపిల్లై ముసలివెండుకలు నిమురుతూ చెట్టియార్ అన్నాడు.

“అది లేకుండా నేను బతికేంలాభం ?” ఏడ్చాడు వేలుపిళ్లై.

“చా, ధైర్యంగా వుండాలి” అన్నాడు చెట్టియార్.

“నేవుడు నన్నుకూడా తీసుకుపోతే బాగుణ్ణు. ఒక్కజ్జీవేసి పోయాడు”

“అడదాని గురించి ఇంత బేల్లవైపోకూడదు పిళ్లై” అన్నాడు చెట్టియార్.

“అది అందరిలాటి ఆడదికాదు”

ముక్కు చీడుకున్నాడు వేలుపిళ్లై.

“పిళ్లై....” అన్నాడు చెట్టియార్.

“అది గొప్పది వున్నది. నీకు తెలుసా? అప్పుడు నీకున్న పిడుపు మానేసి ఆశ్చర్యంగా చూశాడు.

“వెధవలసిన అవసరంలేదు. తన గుణం తెలిస్తే....”

“చెటి? నువ్వుకూడా ఇలా మాట్లాడుతున్నావా ?” వేలుపిళ్లై అప్పుడు అడిగాడు. “కూర్చి వెధవల మాటలు నమ్ముతున్నావా ?”

“కాదు పిళ్లై, నిజంగా సెందామరై....”

“పోయిన నాలుగయిదు రోజుల్నుంచీ ఈ వెధవలంతా నాకు చెప్పొచ్చిందిదే. నీకుకూడా బోధించేరన్నమాట. దొంగవెధవలు, నీతి లేని వెధవలు”

వేలుపిళ్లై తుపుక్కున్న ఉమ్మి అన్నాడు.

“అది బతికుండగా ఒక్క వెధవకీ నోరెత్తడానికి గుండెల్లక పోయాయి. ఇప్పుడు వాగుతున్నారు, చూడలేని వెధవలు”

“పిళ్లై....” ఏదో అనబోయి ఊరుకున్నాడు చెట్టియార్.

“నీకేం మారిపోసేరా నాకు తెలుసును. సెందామరై నానక్క

? ఇప్పుడు
న కాంతి,
చేస్తుంది ?
వేలుపిశ్చ
పాల చెట్టి

వేలుపిశ్చ
* * *

774

Wob